حکومەتا هەرێما کوردستانێ- عیراق
وزارەتا پەروەردێ
ڕێڤەبەریا گشتی یا پرۆگرام و چاپەمەنییا

خواندنا کوردی

پۆلا ئێکێ بنەڕەت

وەرزێ دووێ

دانانا

لیژنەیەکێ ژ وەزارەتا پەروەردێ و خواندنا بالا

د. موحەمەد مەحوی

د.ئیبراهیم قادر
د. سەباح رەشید قادر
سادق ئەحمەد ڕوستایی
نەمام جەلال ڕەشید
یوسف عوسمان حەمەد
ئەسکەندەر موستەفا عەبدولرەحمان
ئیسماعیل موحەمەد عەبدوڵلا
تاریق خالید مەعروف
گەلاوێش ئەحمەد زینۆ
سۆزان بەکر موحەمەد
مەحمود عەبدولکەریم قادر
واحید سوورە عەبدول
ئاوات ئەبوبەکر ئەحمەد
عەبدوڵلا حەسەن قادر
هیدایەت ئەحمەد کەریم
سەلیم عەلی عومەر
حوریەت عەزیز قادر
موحەمەد وەیسی موحەمەد

کرمانجیکرن

سەلیم عەلی عومەر
تەها یاسین تەها
موحەمەد وەیسی موحەمەد
عبدالستار فتاح محەمەد

چاپا دووێ
٢٧١٥ کوردی
٢٠١٥ زایینی
١٤٣٦ مشەختی

سەرپەرشتیٚ زانستی یێ چاپێ: سلیم علی عمر
سەرپەرشتیٚ هونەری یێ چاپێ: عوسمان پیرداود کواز – سعد محمد شریف صالح
دیزاین: یوسف ئەحمەد ئیسماعیل
تایپکرن: نەجمەدین جبرائیل بیری – ازاد شفیق بدل
بەرگ و وێنە: نەجمەدین جبرائیل بیری

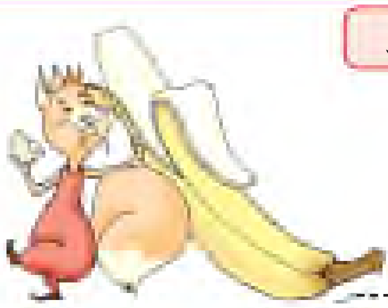
بینە بیرا خۆ: پەیڤان بخوینە، پیتان بنڤیسە، گوه بدە دەنگێ وان

ئامەد ----------

دار ----------

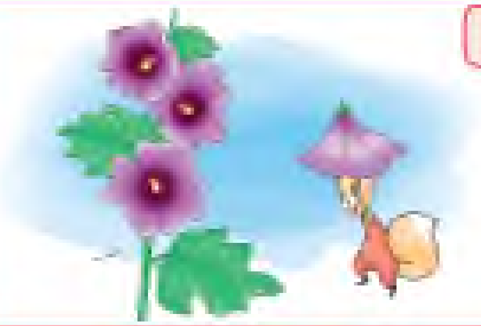
مۆز ----------

کەو ----------

جەڕ ----------

هێرۆ ----------

مازی ----------

ئالآ ----------

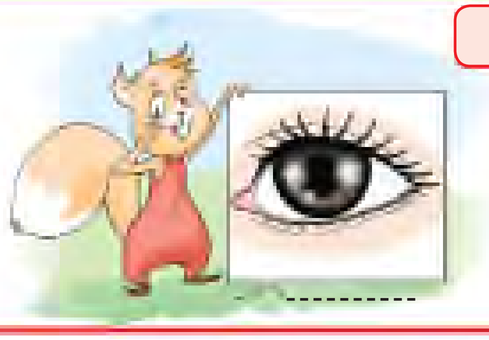
نان ----------

ڕۆژ ----------

بینە بیرا خۆ:

چاڤ

ڕێ

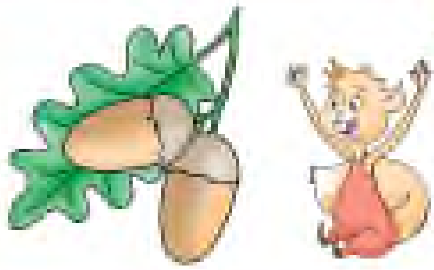
کەباب

ڕێڤاس

بەڕوو

دم

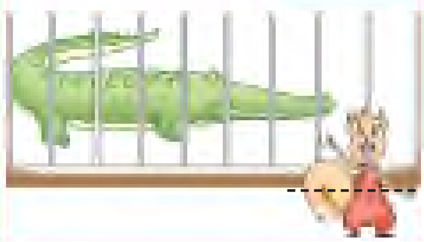
مات

بووک

تیمساح

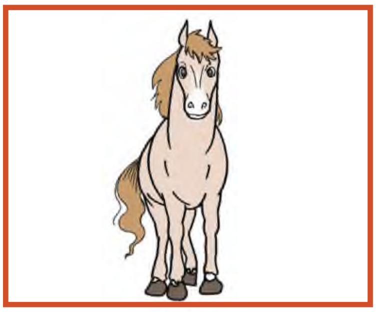
ئاش

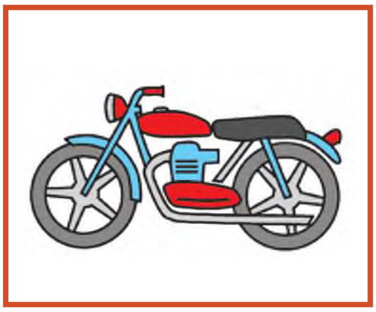

کۆپ

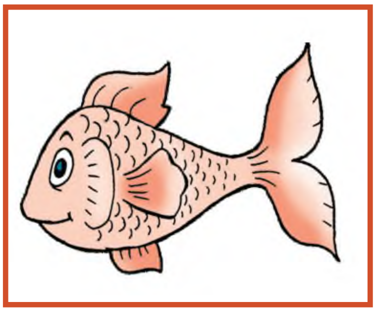
ناڤێ وێنەیان بێژە و بنڤیسە.

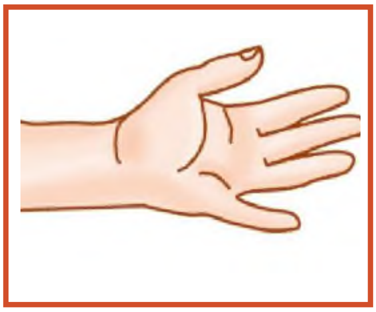

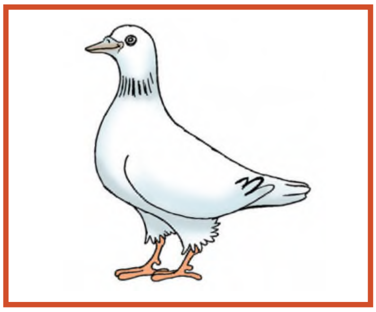

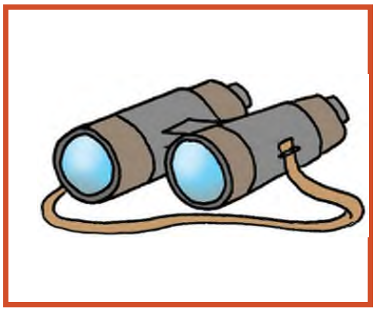

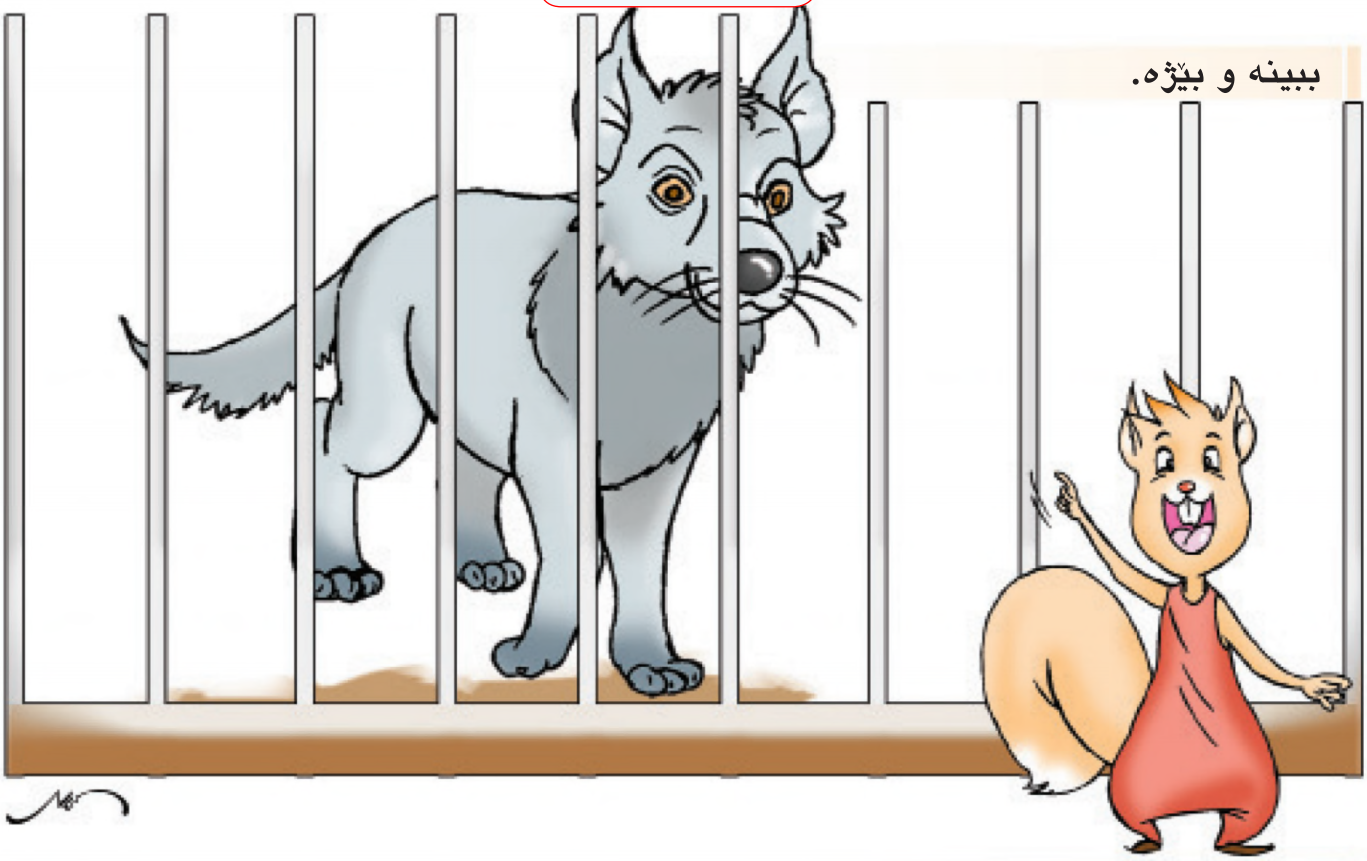

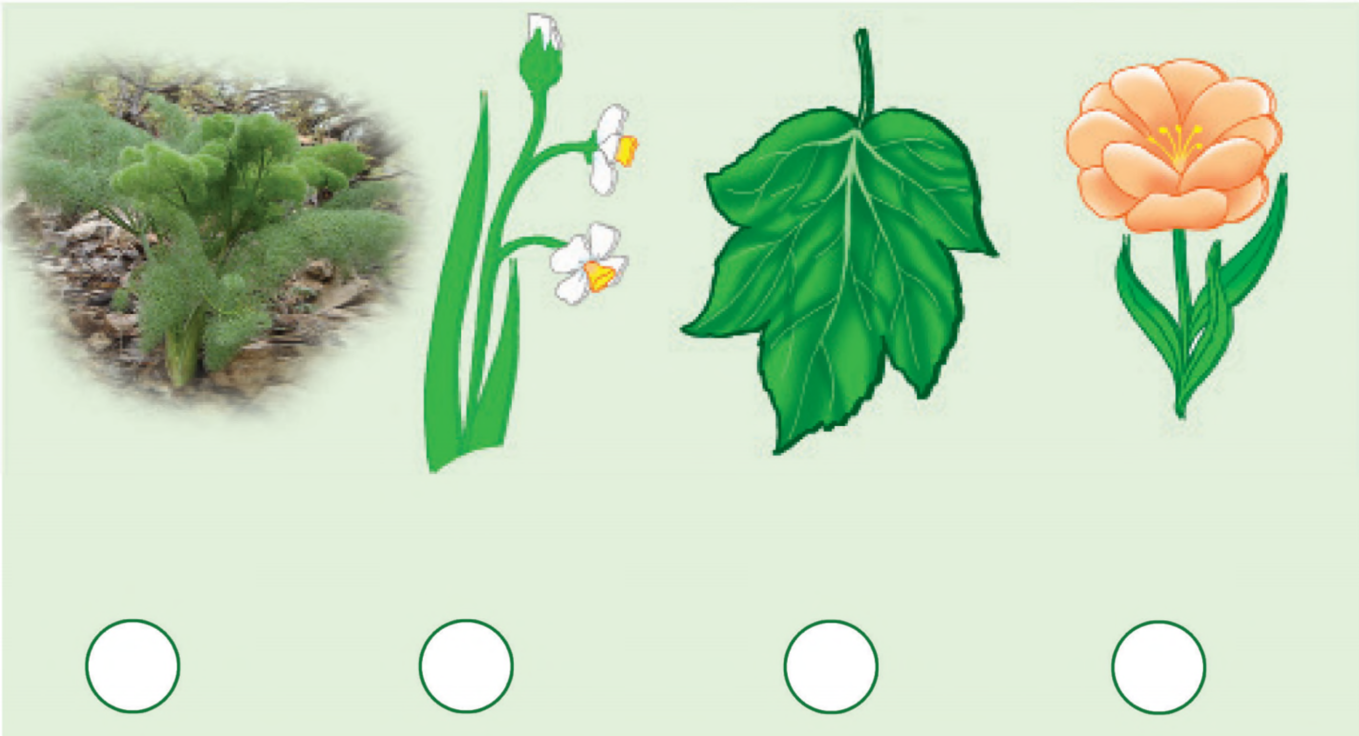
وانەیا ٢٢

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ / گ گـ / تێدا ڕەنگ بکە..

ژێک جوداکرن

گورگ   گور   گ   (گ گـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (گ گـ) تێدا بکە د بازنەکیدا.

گوڵ

بەلگ

نێرگز

هەلز

(گ گـ) بکە دبازنەکیدا.

گارە   پیرس   گژلۆک   مێرگ

دێ بێژم.

گ گـ   گ گـ

هزرکرن

ب بـ   ن نـ   ت تـ   پ پـ   ک کـ   س سـ   ش شـ   ێ ێـ

ح حـ   گ گـ

پیتا (گ گـ) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکەوە، بخوینە، بنڤیسە.

گورگ   گورگ   گورگ   گورگ

گـ   گـ   گـ   گـ

گ

گـ

گ

گا

گە

ئاگر

هەولێر پایتەختێ
کوردستانێیە

چالاكیا (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، (گ گـ) بنڤیسە، بخوینە.

نێر....ز

....ـەنم

....وشت

چالاكیا (٣)

(گ گـ) ببینە، دەوریدە.

ن نـ شـ
م گ ا

وو ب
ت گـ

ت گـ بـ
ح حـ ش

گ گـ
س سـ

ر ه د
ن ز گـ

و ڕ
گـ گ

چالاکیا (٤)

بڕگەیان بنڤیسە، بخوێنە.

گەنم	گە	نم	
گارە	------------	------------	
کێڤریشک	------------	------------	------------
ئارەزوو	------------	------------	زوو

چالاکیا (٥)

بخوێنە، پیتان بنڤیسە.

گەزۆ	------------	------------	------------	------------	
گیا	------------	------------	------------		
گاڤان	------------	------------	------------	------------	------------
گێزەر	------------	------------	------------	------------	------------

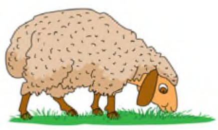
چالاكیا (٦)

بخوینه.

گەزو

كێڤریشكێ گێزەر دڤیت،

میهێ گیا دڤیت،

سڤورەیی گویز دڤیت،

من ژی گەزۆ دڤیت.

دانوستاندن:

١- سەی چ دڤێت ؟

٢- هەسپی چ دڤێت ؟

٣- كوترێ چ دڤێت ؟

چالاکیا (٧)

بخوینه، بنڤیسه.

١- کێڤریشکێ دڤێن ؟

٢- پەزی دڤێت؟

٣- من دڤێن؟

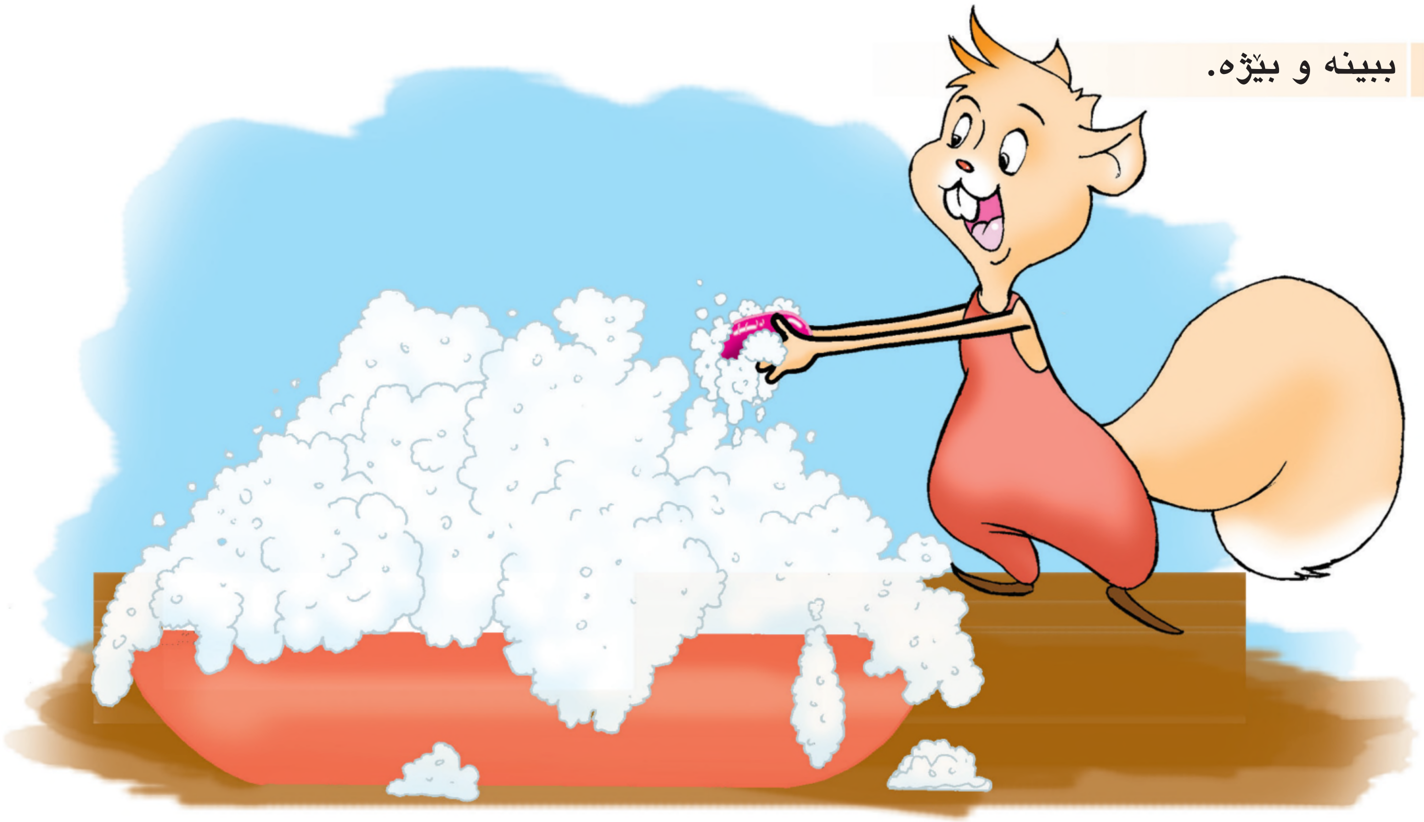
بەهار

زستان نەما بەهار هات
خۆشی بۆ گوند و شار هات
بولبول گەیی بە مرادی
دەخوێنێ بە ئازادی
پەپولە لە چڵ بۆ چڵ
دەچن بۆ سەیرانی گوڵ
جوانە ئەم چیا و دەشتە
کوردستان وەک بەهەشتە

هەژار

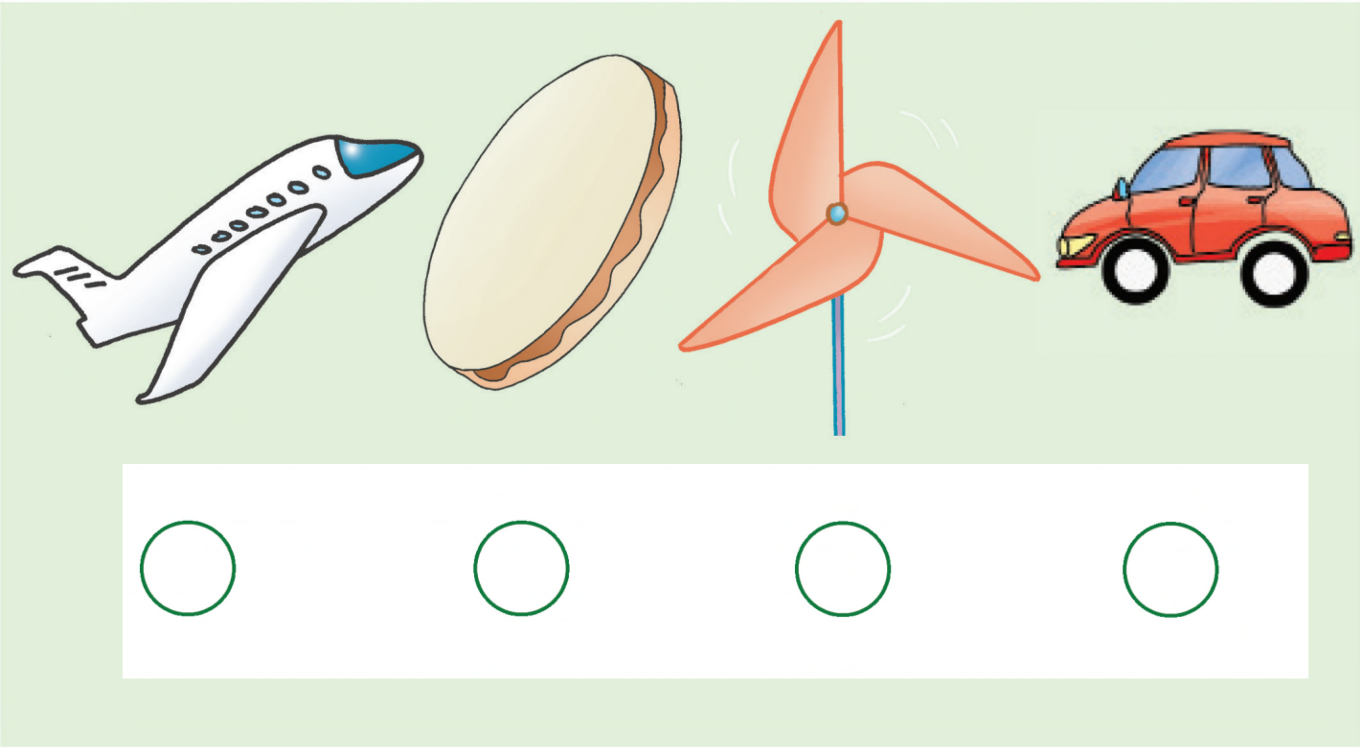
وانەیا ٢٣

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ف ڤ/ تێدا ڕەنگ بکە.

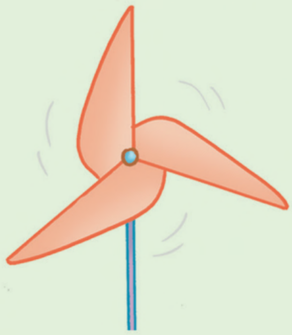
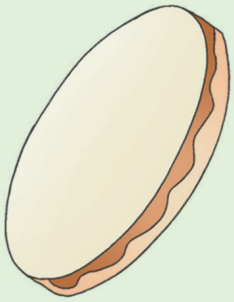

ژێک جوداکرن

کەف   کە   ف   (ف فـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ف فـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

ترۆمبێل   فرفرۆک   دەف   فرۆکە

(ف فـ) بکە دبازنەکیدا.

فافۆن   تێلەفۆن   بەفر   کەڤی

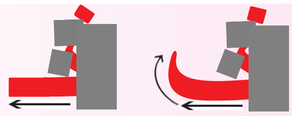
دێ بێژم.

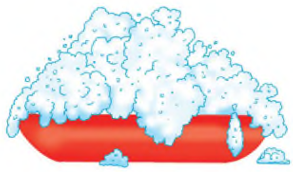
ف فـ   ف فـ

هزرکرن

د   ر   و   ب   ۆ   ن   ک   پ   ێ   گ   ف فـ

پیتا (ف ف) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

کە کە کە کە

ف

فـ

فا

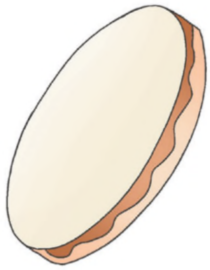
فە

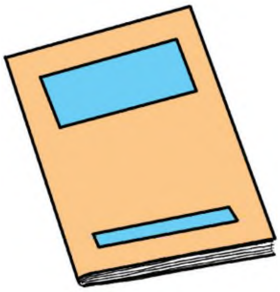
کەف

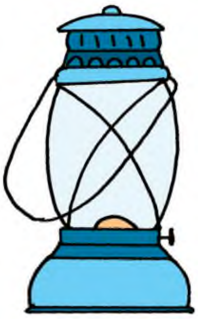
ئەز زارۆکم من ماف هەیە.

چالاكیا (٢)

ناڤی وێنەیان بێژە، (ف فـ) بنڤیسە ، بخوینە.

ده....   ده....تەر   ....انۆس

چالاكیا (٣)

بخوینە، پەیڤێن وەکهەڤ ڕەنگ بکە.

مافوور	سەفین	حەفت	بەفرین	بەفر
سەفین	فرۆکە	لافاو	فانۆس	فرۆکە
ماف	بەفر	دەفتەر	فرۆکە	ماف

چالاکیا (٤)

ناڤێ رەنگان بنڤیسە، بخوینە.

چالاکیا (٥)

ببینە و بێژە.

چالاکیا (٦)

ببینە و بێژە.

بخوینە.

فرۆکە

سەفین بنێرە،
ئەڤە فرۆکەیا کوردستانێیە،
ڤێ فرۆکێ بۆمب و مۆشەک نینن.

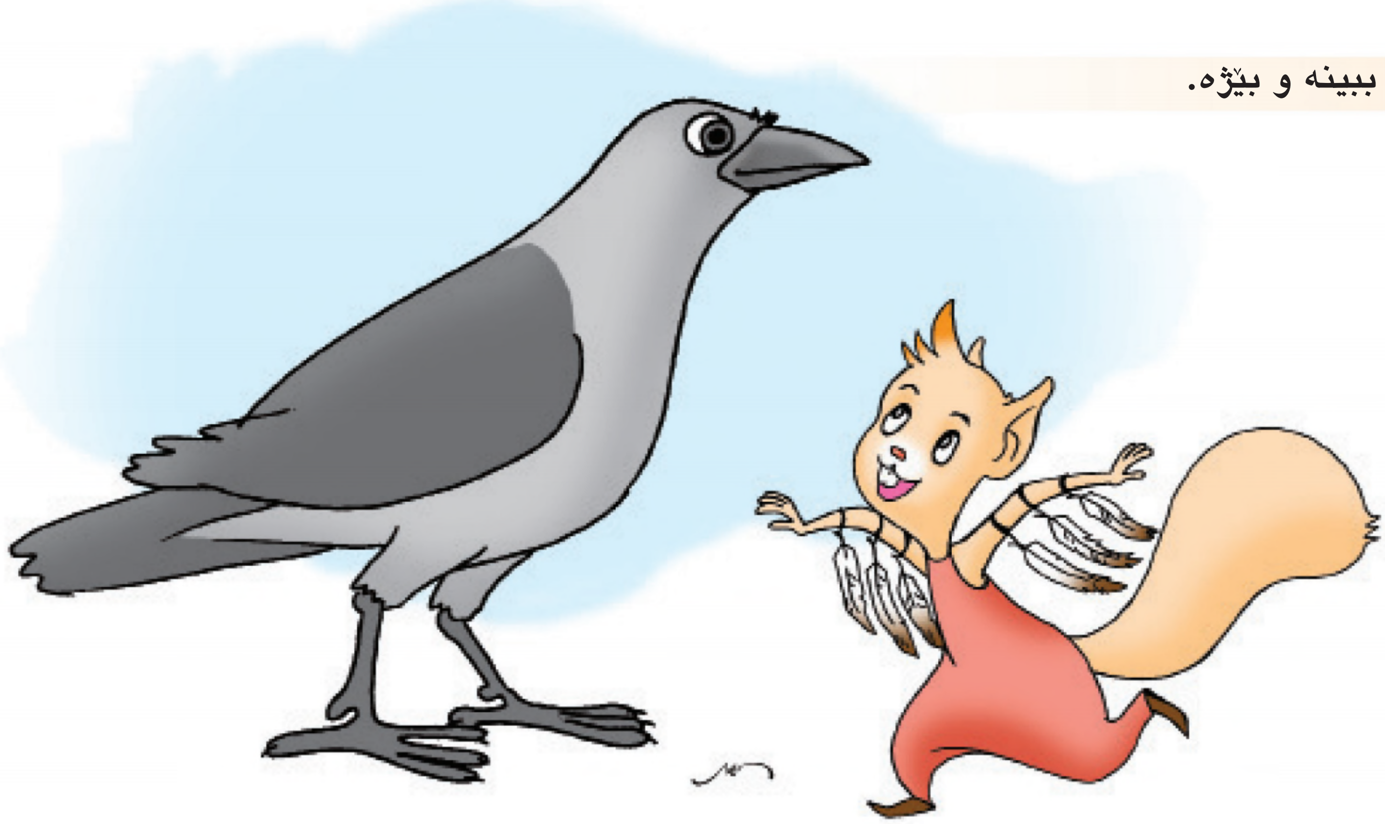
ڕێکبێخە، بنڤیسە . بخوینە.

١- (کوردستانێیە، ئەڤە ، فرۆکەیا)

٢- (نینن ، بۆمب، و ، مۆشەک، ئەڤێ ، فرۆکێ)

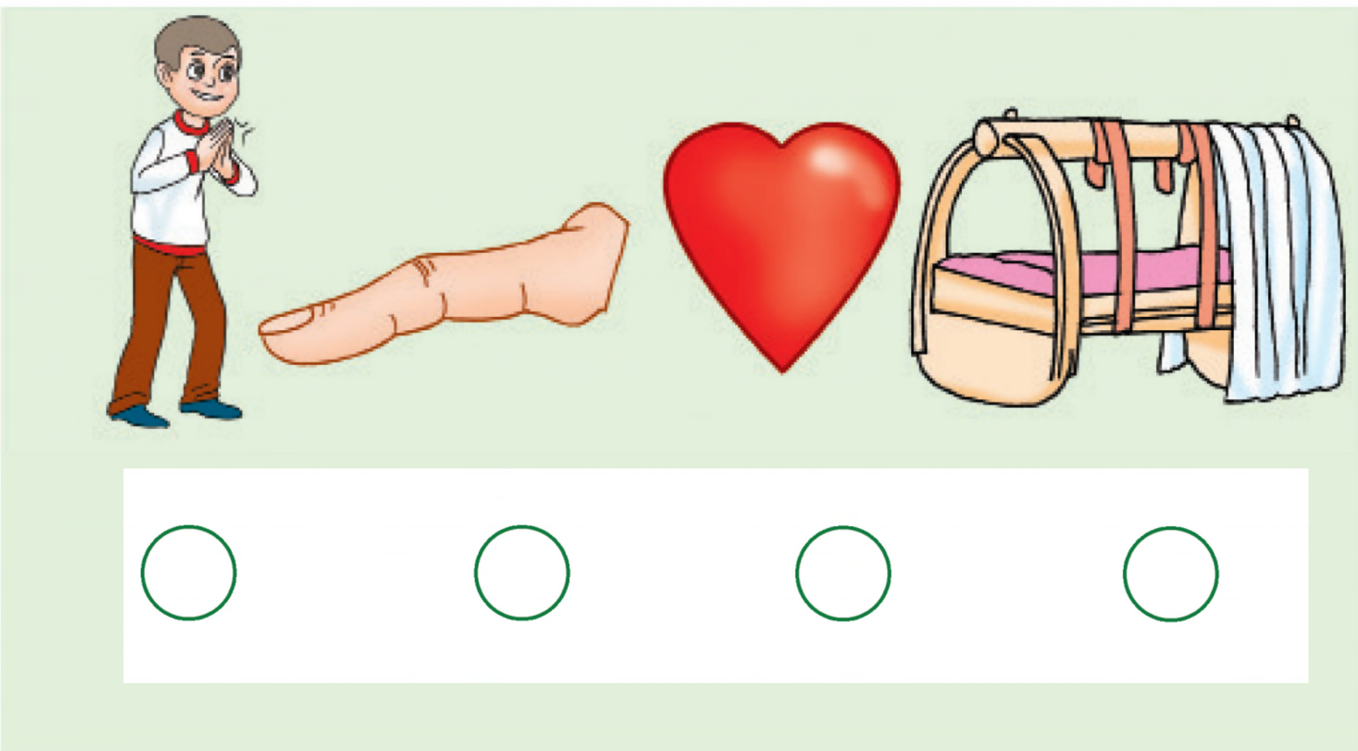
وانەیا ٢٤

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ل ل/ تێدا ڕەنگ بکە.

ژێک جوداکرن

قەل   قە   ل   (ل لـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ل لـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

لاندک   دل   تبل   زارۆک

(ل لـ) بکە دبازنەکیدا.

لۆلاڤ   سیلاڤ   شلۆڤە   خوناڤ

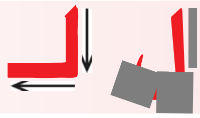
دێ بێژم.

ل لـ   ل لـ

هزرکرن

ا   د   ر   ە   ۆ   و   ی یـ   س سـ   ف فـ   ل لـ

پیتا (ل لـ) دنڤیسم:

چالاکییا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

قەل قەل قەل قەل

ل ل ل ل

ل

لـ لـ لـ لـ

ل

لا

لە

لەیلان

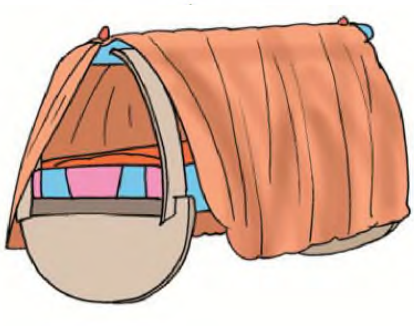
ئەز باڵندەیان نا ئێشینم.

چالاکی (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، (ل لـ) بنڤیسە ، بخوینە.

گو....

...اندک

کە... ـــەمی

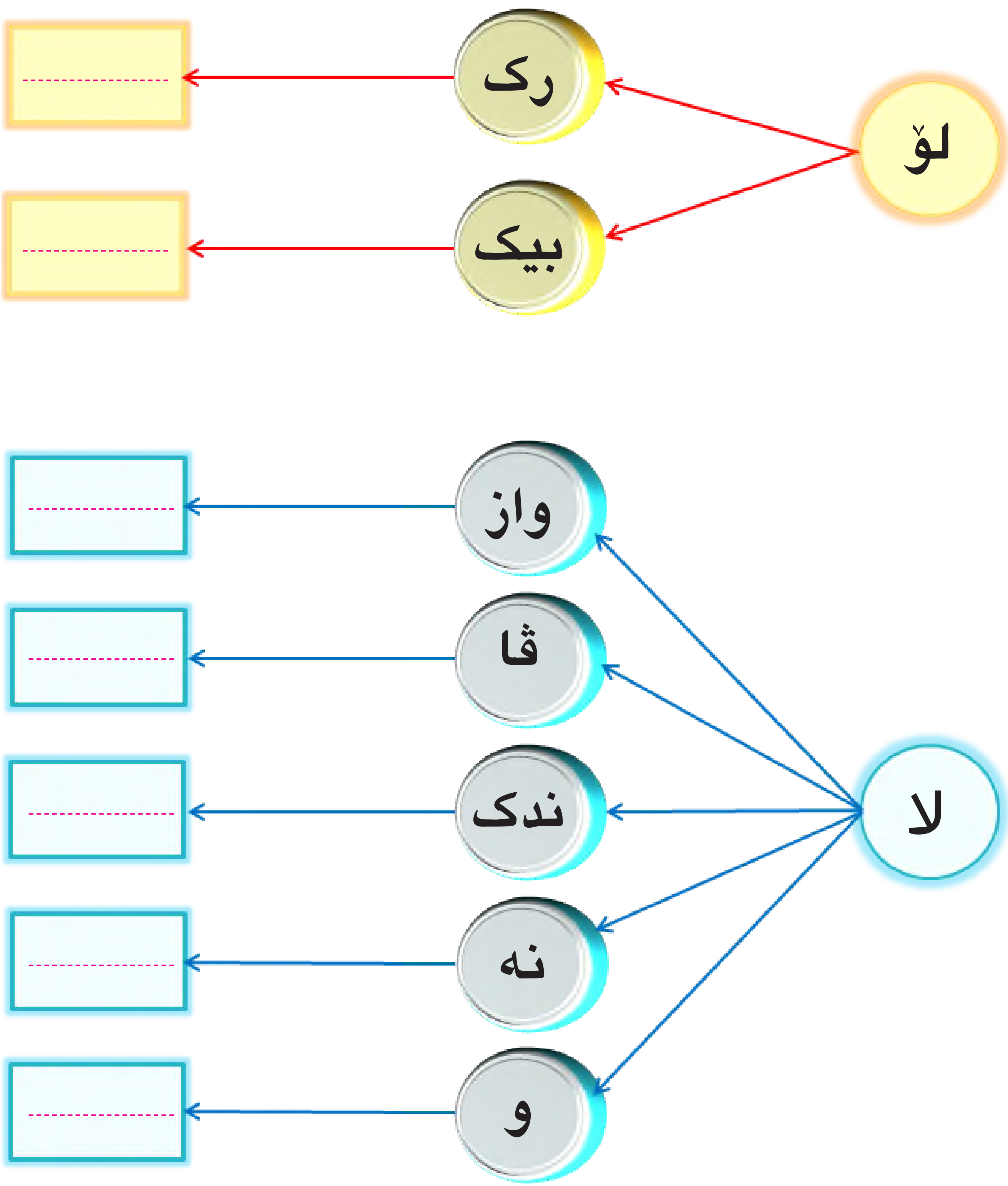
چالاکییا (٣)

بخوینە، پەیڤێن وەکهەڤ ڕەنگ بکە.

زیلان	بەدلیس	دل	گژلۆک	لڤین
لۆر	لاندک	لافاو	لاو	کولی
لۆبیا	بەدلیس	دل	لەزگین	لاو

چالاكییا (٤)

پەیڤێ، دروست بکە، بنڤیسە، بخوینە.

چالاکیا (٥)

بخوینه، بنڤیسه.

١- دلۆڤان مەلەڤانییان دئاڤێدا دکەت.

٢- کولند و لۆبیا ب مفانه.

٣- لەوەند و لەزگین قوتابیینه.

وانەیا ٢٥

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ع ع/ تێدا ڕەنگ بکە.

ژێک جوداکرن

نەعناع نەعنا ع (ع عـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ع عـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

عەفرین

عەینکاوە

ئامێدی

باعەدری

(ع عـ) بکە دبازنەکیدا.

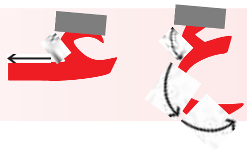
پۆڕ عەبدال عێل عەگید

دێ بێژم.

ع عـ ع عـ

هزرکرن

ف ل پ ک ن ڕ ر و وو ع عـ

پیتا (ع عـ) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

نەعنا نەعنا نەعنا نەعنا

ع ع ع ع

ع

ـعـ ـعـ ـعـ ـعـ

عـ

عا

عە

عەلی

خواندن ڕووناهییە.

چالاكيا (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، بنڤیسە، بخوینە.

.... عـه.........

چالاكيا (٣)

پیتێن هاتینە خواندن ڕەنگ بکە.

ج	ى	مـ	هـ	ڵ	ر	د
ق	چـ	پ	خـ	ز	قـ	عـ
ڵـ	غـ	خ	قـ	و	ڤ	ڵ
ع	م	چ	ق	ڤـ	ڕ	ک

چالاكيا (٤)

ببينه، بێژه.

بخوينه.

شيعر

زارا: پەری وەرە، دا شعيرێ ژبەربكەين.

پەری: كيژ شيعرێ ؟

زارا: ئەو شعيرا مامۆستا عەلی گوتيە مە.

پەری: شيعرا (نەورۆزێ)!؟

زارا: ئافەرين! دێ زوو وەرە.

ڕێكبخە، بنڤيسە.

(ژبەر ، شيعرێ ، بكەين)

(مامۆستا ، ئەو شيعرا ، عەلی ، گوتيە مە)

بژی بژی مامۆستا

خاندنگەها مە ڤەبوو
داخازا مە ئەڤە بوو

* * *

ب شەڤ و ڕوژا بخوینین
دا بەرهەمی ببینین

* * *

بۆ دانانا بنیاتی
ئاڤاهیێ ولاتی

* * *

خاندنگەهێ ژبیر نەکەن
دەست و دلا بۆ ڤەکەن

* * *

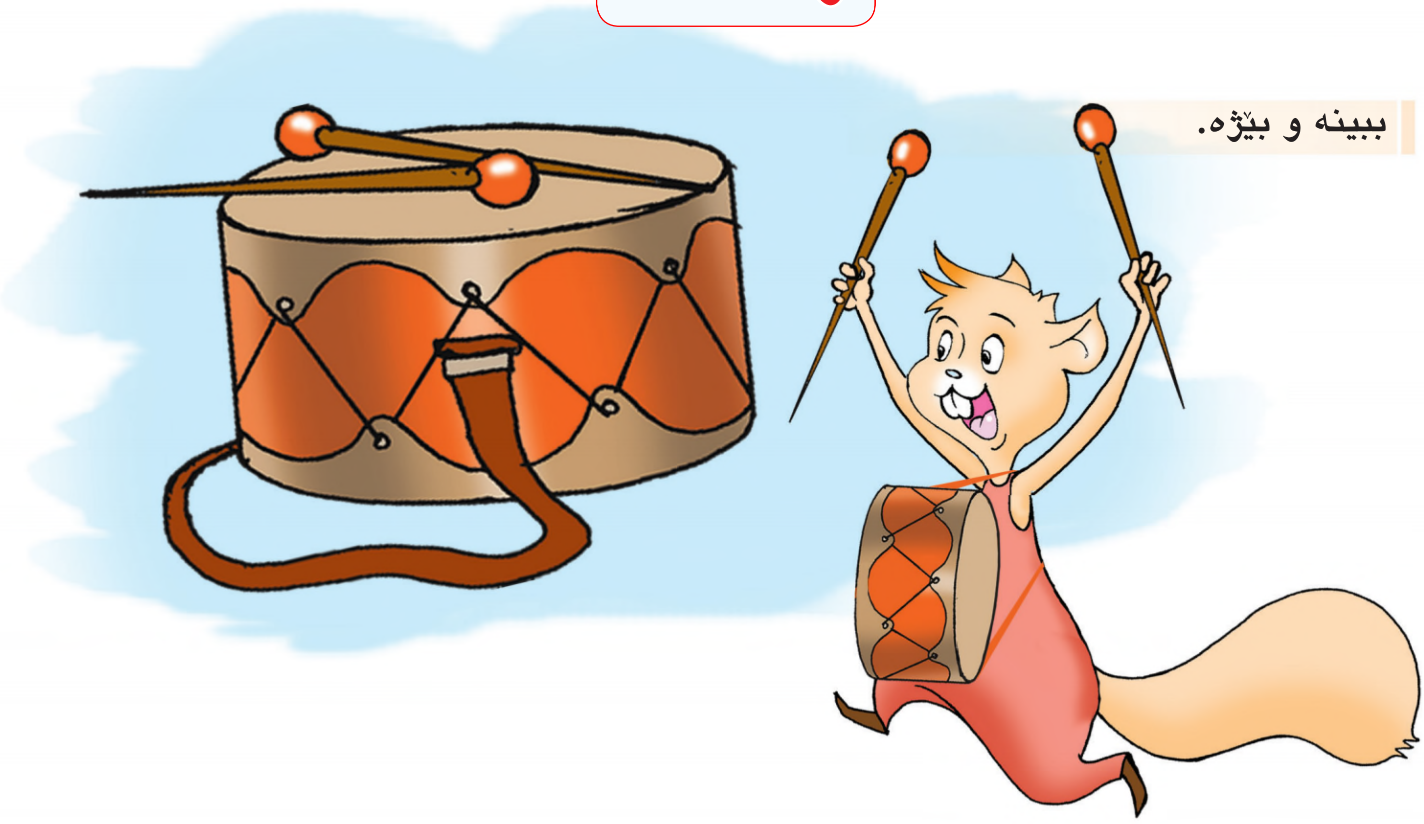
بژی بژی مامۆستا
توی باخچەیێ زانستا

محەمەد سالح حەجی

وانەیا ٢٦

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ڵ ڵـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

ژێک جوداکرن

دەهۆڵ دەهۆ ڵ (ڵ ڵـ)

ناڤێ وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ڵ ڵـ) تێدا بکە، دبازنەکیدا.

دەهۆڵ شاڵ گۆپاڵ گیتار

(ڵ ڵـ) بکە دبازنەکیدا.

وەڵات گر نهاڵ ڵات

دی بێژم.

ڵ ڵـ ڵ ڵـ

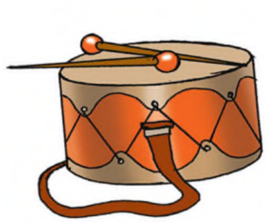
هزرکرن

و ی ۆ م ش ف ڕ گ ع عـ ڵ ڵـ

پیتا (ڵ ڵـ) دنڤیسم:

ڵ ڵـ

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

دەهۆڵ دەهۆڵ دەهۆڵ دەهۆڵ

ڵ ڵ ڵ ڵ

ڵ

ڵـ ڵـ ڵـ ڵـ

ڵـ

ڵا

ڵە

گۆڵ

ڕێزێ ل یاسایێ دگرین.

چالاکیا (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، بنڤیسە، بخوینە.

....

....

....

چالاکیا (٣)

بخوینە، پەیڤێن وەکهەڤ نیشان بکە.

شەماڵ	دڵ	ماڵ	ئاڵا	دۆڵ
گوڵاو	منداڵ	ئاڵا	گوڵ	باڵ
باڵندە	گوڵ	ساڵ	باڵندە	شەماڵ

چالاكییا (٤)

بڕگەیان لێكبدە، بنڤیسە، بخوینە.

	هە	ڤاڵ	....
	پاڵ	دان	....
دێ	ما	ڵم	....
هە	ڵا	مەت	....

چالاكییا (٥)

ڤان پەیڤان پۆلین بكە.

(ڕادیۆ ، تری ، لیمۆ ، فڕن ، پانكە ، ترۆزی ، شوتی ، ئۆتی)

ئامێر	فێقی
....	....
....	....
....	....
....	....

چالاکیا (٦)

ببینه، بێژه.

بخوینه

دارستان

دارستان پڕی باڵندەیه،
پڕه ژ گیانەوەر و باڵندەیێن کیڤی.
نێزیک گوندێ مه کانییێن زەلاڵ هەنه.

بنڤیسه.

دارستان پڕی باڵندەیه.

دارستان نێزیکی گوندێ مامێ شەماڵییه.

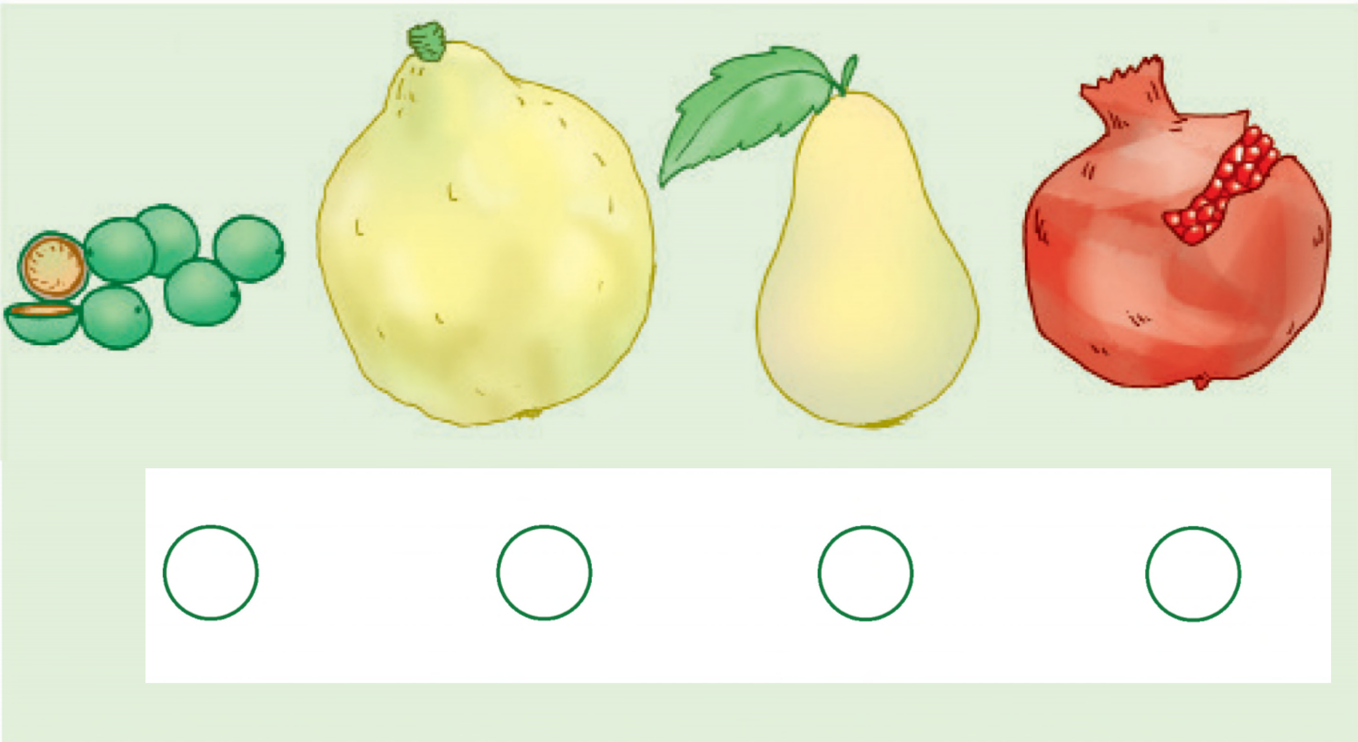
وانەیا ٢٧

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /هـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

جیاکردنەوە (ڕووتەڵکردن)

دەرگەهـ   دەرگە   هـ   (هـ)

ناڤێ وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (هـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

هنار   هرمیک   بهـ   کەزان

(هـ) بکە دبازنەکیدا.

هەولێر   شنگار   هەکاری   هەورامان

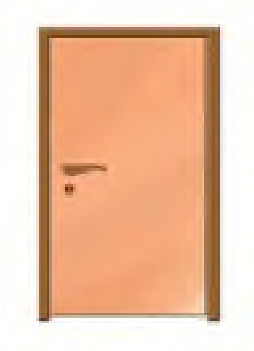
دێ بێژم.

هـ   هـ   هـ   هـ

هزرکرن

ش   ڵ   م   شـ   ک   ف   ع   ل   گ   هـ

پیتا (هـ) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

دەرگەهـ دەرگەهـ دەرگەهـ دەرگەهـ

هـ هـ هـ هـ

هـ

ها

هە

هرمیک

هونەر

دەرگەهـ

مامۆستایێ هونەری بەهرەدارە.

چالاكیا (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، بنڤیسە، بخوینە.

....

....

....

....

چالاکیا (٣)

بڕگەیان لێکبدە، بنڤیسە، بخوینە.

وەر	زش	← ....
ها	ڤین	← ....
پا	ڵە	← ....

چالاکیا (٤)

ڤان پەیڤان پۆلین بکە.

(هەرمیک، هەورامان، هیران، بـهـ، هەکاری، هنار، دهۆک)

جـهـ	فێقی
----------------	----------------
----------------	----------------
----------------	----------------
----------------	----------------

چالاكيا (٥)

ببينه، بێژه.

بخوينه.

سێ هەڤاڵ

هەلز و هاڤین و هەلات، هەڤاڵ و هەڤسوویێن هەڤن، ل دهوکێ دژین ، ب هەڤرا یاریان دکەن، هێڤ دکەنە فلم کارتۆنان و بەرنامێن زارۆکان، ل ڕێکا فێرگەهێ سەرهاتیان بۆ هەڤدوو ڤەدگێڕن، ژبەر کو ئەو گەلەک دگوهدار و زیرەکن، لەورا هەمی مامۆستایان ئەو دڤێن.

ڕێکبێخە، بنڤیسە. بخوینه.

(هاڤین، هەڤسوویێن، هەلز، و ، هەڤن)

(فێرگەهێ، سەرهاتیان، ڕێکا ، ل ، ڤەدگێڕن)

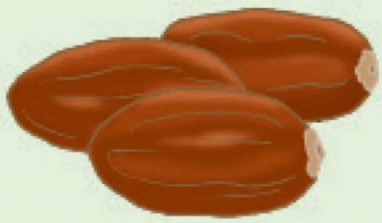
وانەیا ٢٧

ببینە و بێژە.

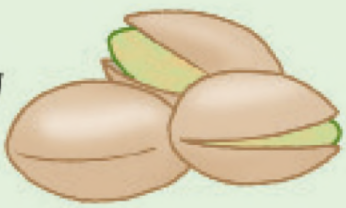

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ق قـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

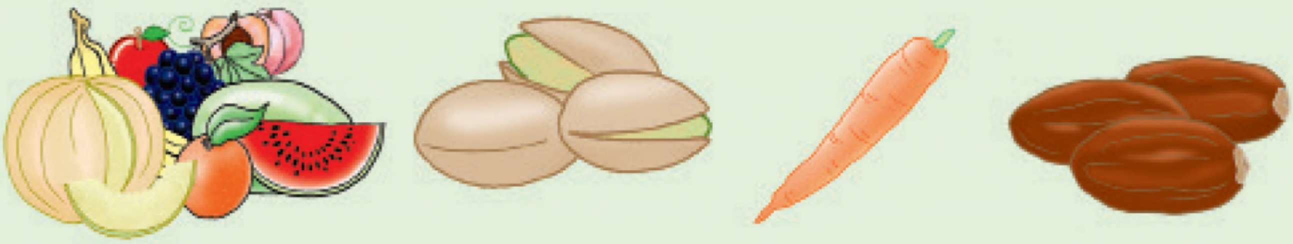

ژێک جوداکرن

بەق   بە   ق   (ق قـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ق قـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

قەسپ   گێزەر   فستەق   فێقی

(ق قـ) بکە دبازنەکیدا.

بەقلی   باقلک   تقر   سماق

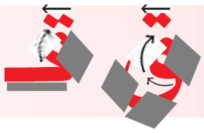
دێ بێژم.

ق قـ   ق قـ

هزرکرن

ێ یـ   ف فـ   ل لـ   ح حـ   ع عـ   ن نـ   ت تـ   ق قـ

پیتا (ق قـ) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

بەق بەق بەق بەق

ق ق ق ق

ق

قـ قـ قـ قـ

قـ

قا

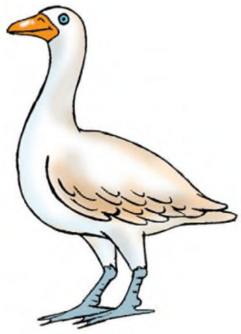
قە

بەق

قوتابیێ زیرەک خۆشتڤییە.

چالاکیا (٢)

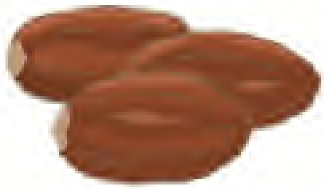
ناڤێ وێنەیان بێژە، بنڤیسە، بخوینە.

....

....

....

....

چالاکیا (٣)

ڤان پەیڤان ب ئەڤان دەنگان تەمام بکە(ف ، فـ ، ق ، قـ) بخوینە.

١- ....ەلپ

٢- ....ڕۆکە

٣- دە....

٤- ....وڕ

٥- ....ـەلەو

٦- ما....

چالاکیا (٤)

پەیڤان بگەهینە ئێک.

قەلا	ڕەق
نانی	قەلـەو
قوماشێ	ڕەش
گیسکێ	ڕەنگاوڕەنگ

چالاکیا (٥)

ناڤێ گیانداران بەرامبەری دەنگێن وان دانە.

حیل حیلا ....

لوورینا ....

قەب قەبا ....

قیژ قیژا ....

قغ قغا ....

قد قدا ....

ویق ویقا ....

قەلەڕەشکێ

گورگی

مریشکێ

هەسپی

قازێ

کەوی

بەقێ

چالاکیا (٦)

ببینە، بێژە.

بخوینە.

بەق

بەق گیاندارەکێ هشکاڤییە، درێژیا وەرزێ زڤستانێ ژبەر سڕو سەقەما سەقایێ سار دناڤ تەقنێدا دمینیت، وەرزێ بهارێ دهێتە دەرو دناڤ ئاڤێدا مەلەڤانیا دکەت و ویق ویقێ دکەت، ل سەر هشکاتیێ خۆ دهاڤێژیت و ب ئەزمانێ خۆ یێ درێژ مێش و پێشیان دگریت و دادعویریت.

بنڤیسە.

بەق گیاندارەکێ هشکاڤییە.

بەق ب ئەزمانێ خۆ یێ درێژ مێش و پێشیان دگریت و دادعویریت.

نەورۆز

نەورۆز سەرێ ساڵا مە
خـوەشی کەتە ماڵا مە
گـازی بـکـن هـەڤـاڵا
ڤەبوون قەیدو فـالا مە

نەورۆز چەژنەک جوانە
ئـەو سـەر ساڵا کوردانە
رابـن هــلـکــن ئـاگــرا
بۆ سـەرکەفتنێ نیشانە

بـهـارەکـا ڕەنـگـیـنـە
هـەمی گـول و نـەسرینە
خووشک برا هوون وەرن
نەورۆز چـەژنەک شرینە

پێکڤە بچن سـەیرانێ
ژ دل دەرکەن کوڤانێ
بژین بژین ب ئەڤینێ
ئاڤاکەن کـوردستانێ

کەریم شارەزا

باغچێ گیانەوەران:

ئەز مامزا،
بلەزم.
شێرم، پاشایێ
دارستانێ.

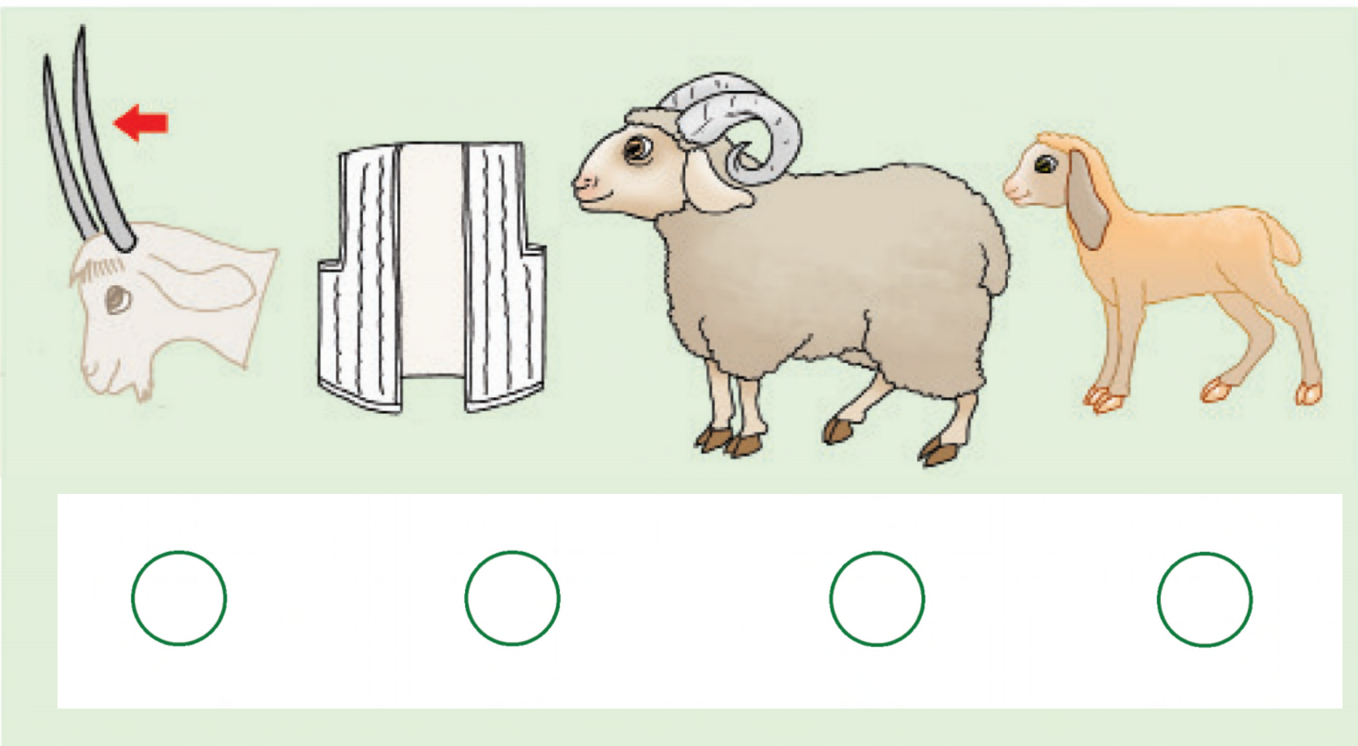
وانەیا ٢٩

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /خ خـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

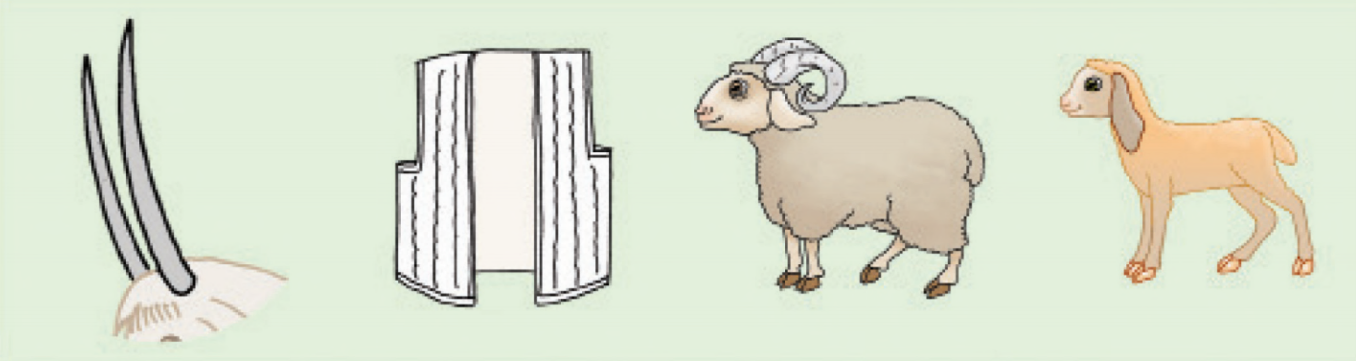

ژێک جوداکرن

بەرخ بەر خ (خ خـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (خ خـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

بەرخ	بەران	چۆخ	شاخ

(خ خـ) بکە دبازنەکیدا.

کەمەر خزێم خرِخال خەنا

دێ بێژم.

خ خـ خ خـ

هزرکرن

د ى ف فـ ش م ک کـ ع هـ ا خ خـ

پیتا (خ خـ) دەنڤیسم:

خ خـ

چالاکیا (١)

تۆخ بکە ، بخوینە، بنڤیسە.

بەرخ بەرخ بەرخ بەرخ

خ خ خ خ

خ

خـ خـ خـ خـ

خـ

خا

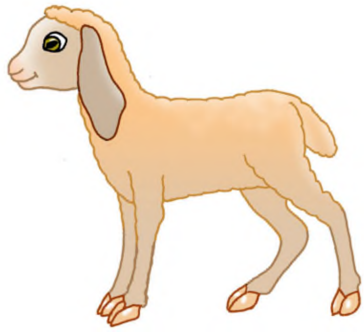
خە

شۆخ

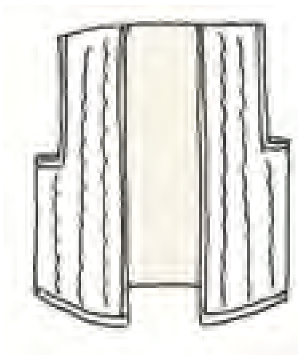
ئاڤا ڕووبار و کانییان پیس ناکەم.

چالاكيا (٢)

ناڤێ وێنەیان بێژە، بنڤیسە، بخوینە.

....

....

....

....

چالاکیا (٣)

ژێکڤەکرن

خەنا ←

خوێ ←

زاخۆ ←

پێکئینان

خـ یـ ز ← ----------

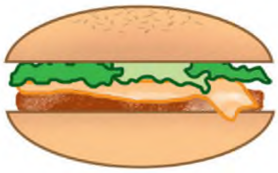
خـ ە بـ ا ت ← ----------

خـ ا ب وو ر ← ----------

چالاکیا (٤)

نیشانا (✓) ڕاست دانه.

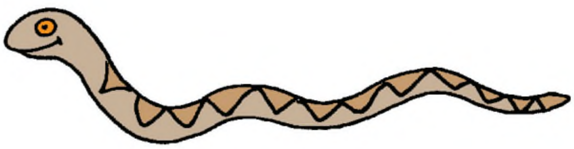

☐ دخۆم	☐ دخۆم	☐ دخۆم	☐ دخۆم
☐ قەدخۆم	☐ قەدخۆم	☐ قەدخۆم	☐ قەدخۆم

چالاکیا (٥)

ئەڤە چ دکەن؟ (د خشینیت ، د شۆت ، د خوینیت)

خۆ............ کتێبێ............ مار خۆ............

چالاکییا (٦)

بخوینه.

زاخۆ

زاخۆ باژێرەکێ کوردستانییێە، دکەڤیتە ناڤبەرا بێخێری و خامتیری، نێزیک خالا توخیبی یا (ئیبراهیم خەلیل). ڕووبارێ خابوور د زاخۆڕا دبۆریت، پرا دەلال دیارترین خالا نیاسینا زاخۆیە، خەبات خەلکێ زاخۆ یە ل قوتابخانا بەردرخان دخوینیت، حەز ژ بابەتێن خواندنا کوردی دکەت.

گفتوگۆ:

١- زاخۆ دکەڤیتە کیڤە؟

٢- چ د زاخۆڕا دبۆریت؟

٣- دیارترین خالا نیاسینا زاخۆ چییە؟

٤- ناڤێ قوتابخانا خەباتی چییە؟

چالاکیا (٧)

ڕێکبێخە، بنڤیسە، بخوینە.

باژێرەکێ، زاخۆ، کوردستانییە

زاخۆ

د، زاخۆ، دبۆریت، خابوور، ڕا

خابوور

وانەی ٢٩

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /ج جـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

ژێک جوداکرن

تاج   تا   ج   (ج جـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (ج جـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

جانتا   کراس   جەمەدانی   جلک

(ج جـ) بکە دبازنەکیدا.

هەڤجاڕ   گێسن   جەنجەر   جوت

دێ بێژم.

ج جـ   ج جـ

هزرکرن

ێ   گ   س   ف فـ   ڕ   ژ   ز   خ   ت   ج جـ

پیتا (ج جـ) دنڤیسم:

چالاکیا (١)

تۆخ بکه، بخوینه، بنڤیسه.

تاج تاج تاج تاج

ج ج ج ج

ج

جـ جـ جـ جـ

جـ

جا

جه

برنج

پۆلا خۆ پیس ناکەم.

چالاکی (٢)

ببینەو بێژە، رستەیەکێ بۆ ڤی وێنەی دروست بکە، بنڤیسە ، بخوینە.

....

چالاکیا (٣)

پەیڤێن گونجای بگەهینە ئێک.

ئاڤ	تەحل
ترشوک	شیرین
شەکر	سویر
زەیتون	بێتام
خوێ	ترش

چالاكيیا (٤)

ئەڤان پیتان لێكبدە ، پەیڤان بنڤیسە ، برِگە بكە.

جـ	ا	نـ	تـ	ە	←	....	←	....
پـ	ـە	نـ	جـ	ر	←	....	←	....
جـ	وو	جـ	ـە	ڵـ	ـە	←	....	← ....

چالاكيیا (٥)

پەیڤا جودا بكە د بازنەكیدا، ئەو لاكێشا پیتا (ج جـ) تێدا رِەنگ بكە.

برنج	جەهـ	كونجی	گەنم	بزمار
هەسپ	كەڤۆك	قاز	ئەلهۆ	مریشك
ئێك	پێنج	خانی	یازدە	بیست
قەلەم	جانتە	قەلەم تراش	پۆلیس	رِاستە

چالاكيا (٦)

پەیڤان ل جهێ گونجای دانە (جامێر ، هەڤجار ، جوان).

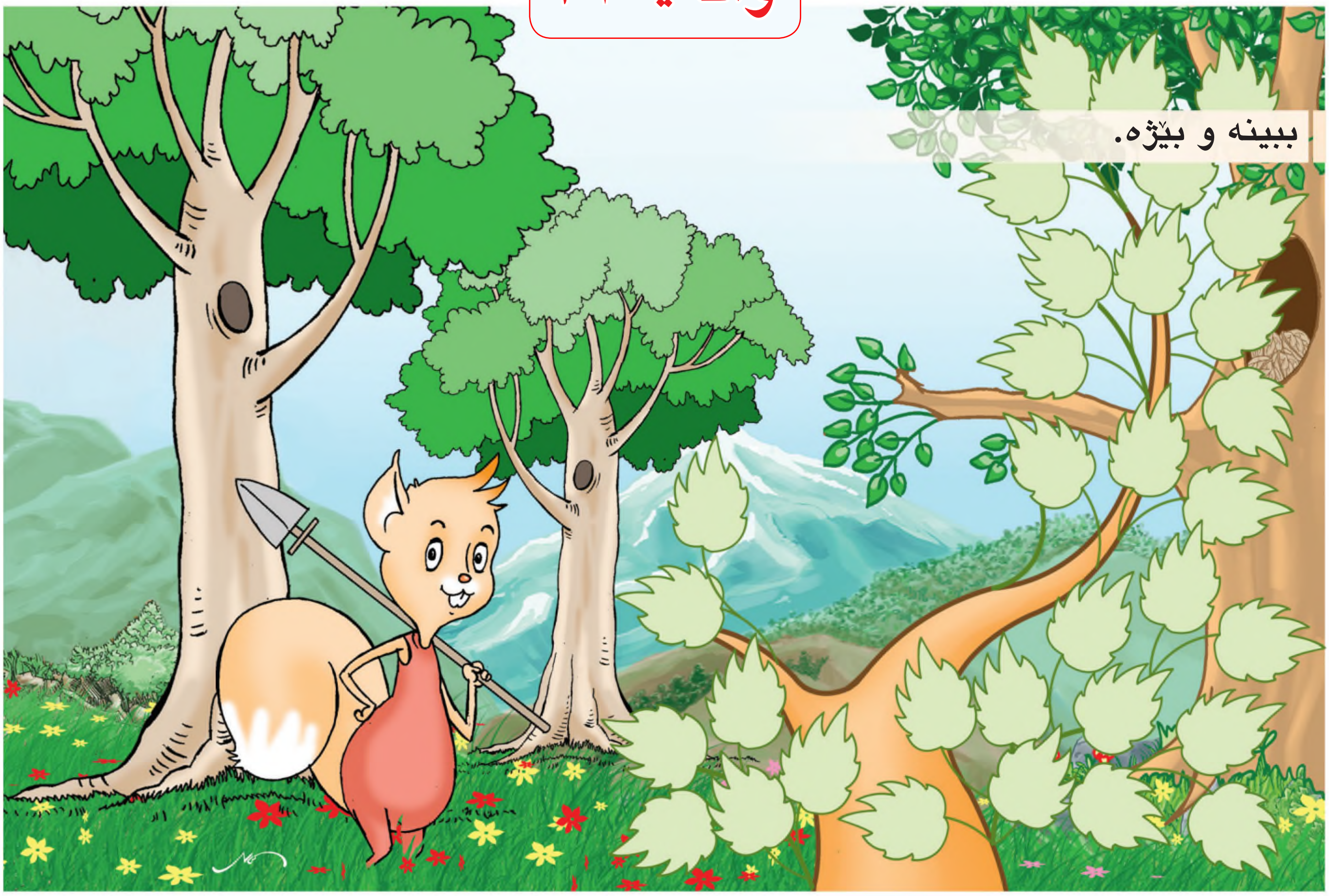
١– .... ئامیرەكێ كیلانێیە.

٢– .... جەهی ددەت مریشكان.

٣– عەگید مرۆڤەكێ ....ە.

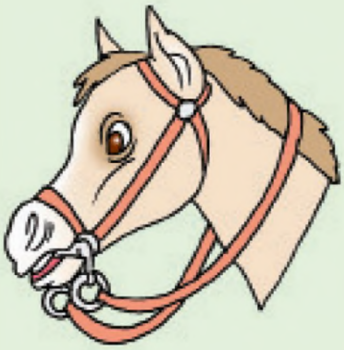
وانەیا ٣١

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /غ غـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

ژێک جوداکرن

باغ   با   غ   (غ غـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (غ غـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

غاردان   بۆیاغ   زین   لـغاڤ

(غ غـ) بکە دبازنەکیدا.

سابلاغ   بۆتان   مغازا   نەغەدە

دێ بێژم.

غ غـ   غ غـ

هزرکرن

د   ر   ا   ە   ز   و   ڕ   ۆ   وو   ج جـ   ی یـ   غ غـ

پیتا (غ غـ) دنڤیسم: غ غـ

چالاکیا (١)

تۆخ بکه، بخوینه، بنڤیسه.

باغ باغ باغ باغ

غ

غـ

غا

غه

غاردان

کوردستان وەلاتەکێ خۆشه.

چالاکیا (٢)

ببینه و بێژه، ژ ڤی وێنەیی ڕستەکێ دروست بکە، بنڤیسە، بخوینە.

چالاکیا (٣)

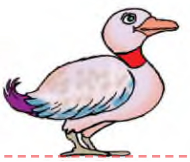
دەنگێ ڤان گیانەوەران بێژە و ناڤێن وان بنڤیسە.

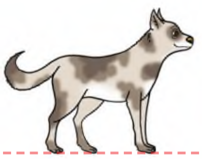
د

قـ

و

سـ

چالاكیيا (٤)

بخوينه، نيشانا (✓) يان (×) دانه.

قەيماغ

پەرى سپێدەيان شير و نان و قەيماغىێ دخۆت، قەيماغ ژ شيرىێ گامێشان دهێتە دروست كرن، بەرهەمێن شيرى بۆ وەرارا لەشى د پێدڤينە.

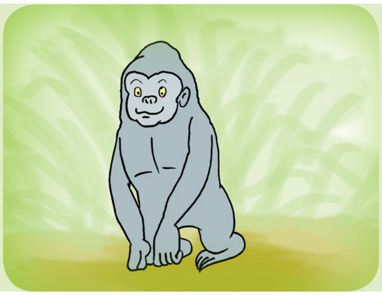
– پەرى نيڤرۆ شير و نان و قەيماغىێ دخوت. ☐

– قەيماغ ژ برنجى دهێتە دروست كرن. ☐

– بەرهەمێن شيرى بۆ وەرارا لەشى پێدڤينە. ☐

چالاكيا (٥)

بخوينه، بنڤيسه.

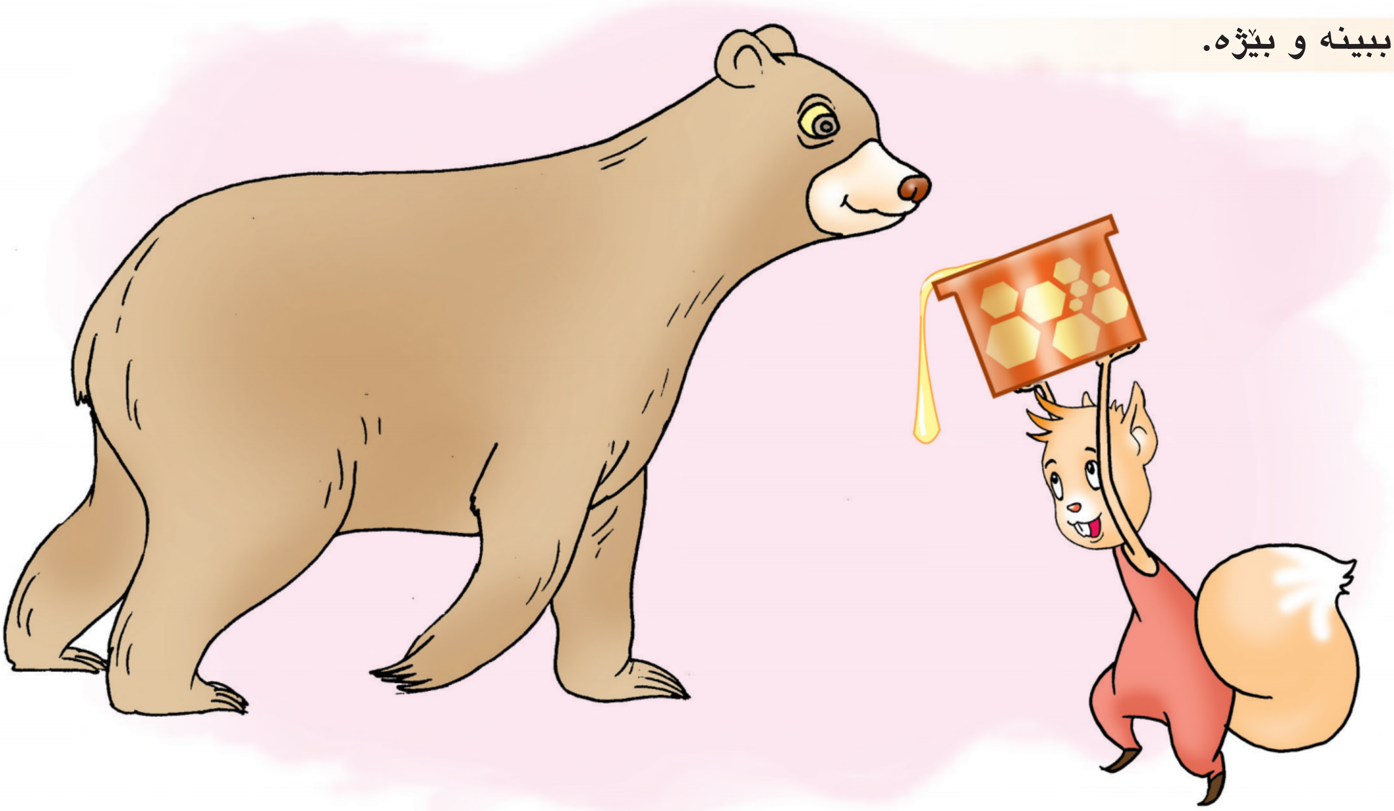
غۆريلا ل دارستانێ دژيت.

سوار غاردانێ دكەن.

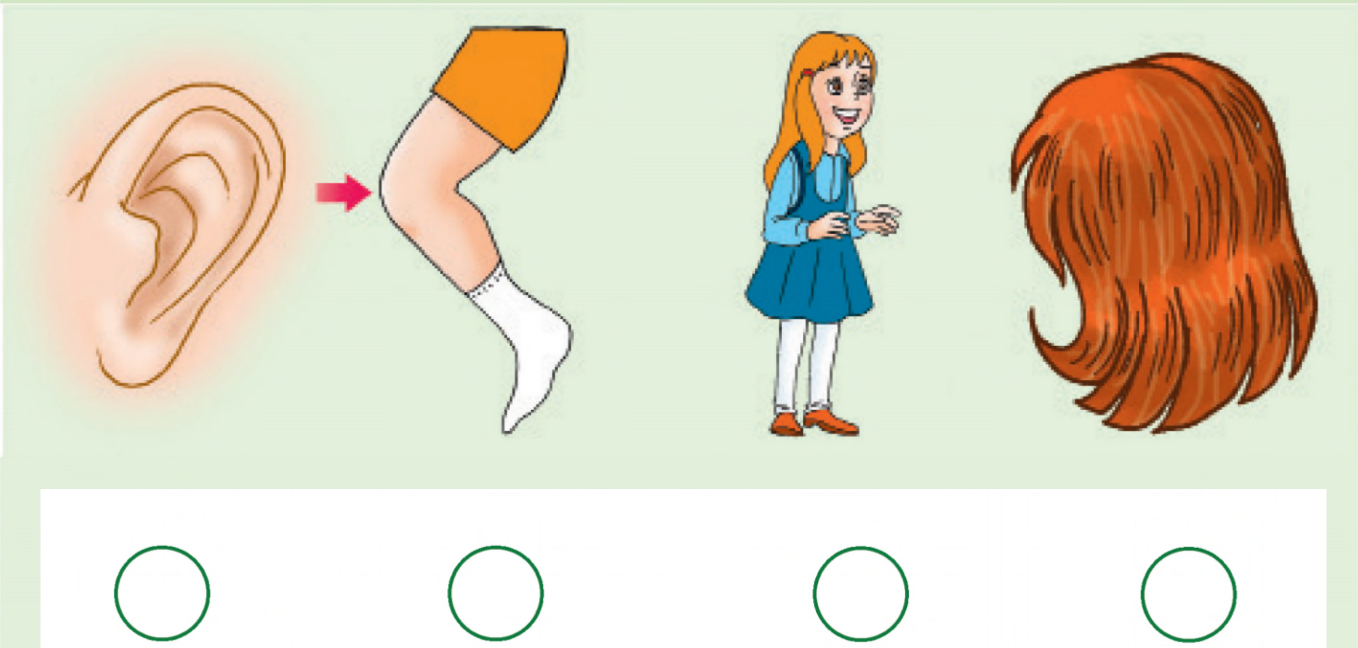
وانەیا ٣٢

ببینە و بێژە.

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

بازنێ ل ژێر هەر وێنەیەکێ دەنگێ /چ چـ/ تێدا ڕەنگ بکە.

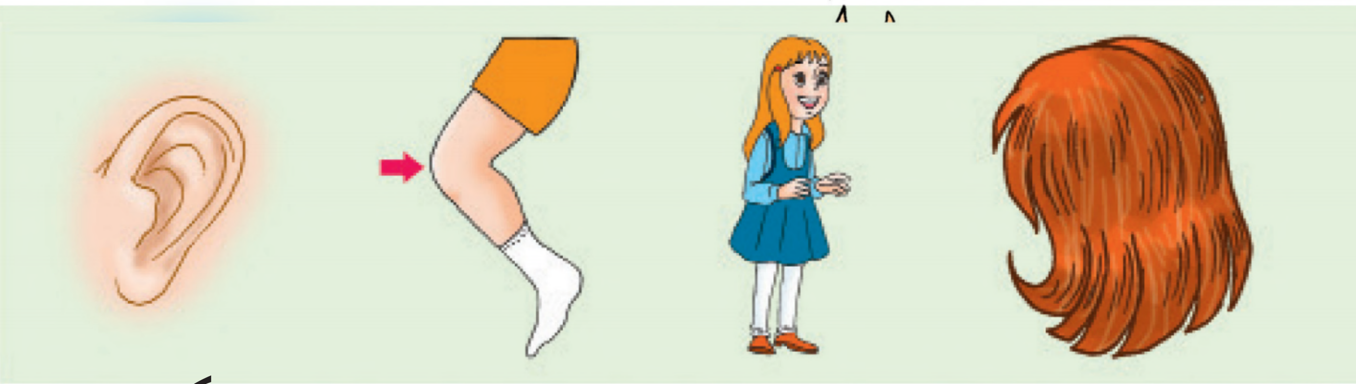

ژێک جوداکرن

هرچ   هر   چ   (چ چـ)

ناڤێ ئەڤان وێنەیان بێژە.

ئەو پەیڤا (چ چـ) تێدا بکە دبازنەکیدا.

پرچ   کچ   چۆک   گوهـ

(چ چـ) بکە دبازنەکیدا.

چیا   کەڤر   نێچیر   چەپەر

دێ بێژم.

چ چـ   چ چـ

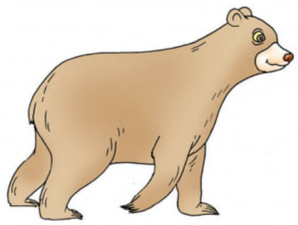
هزرکرن

ح حـ   پ پـ   گ گـ   ف فـ   ل لـ   ع عـ   ڵ ڵـ   هـ

ق قـ   خ خـ   چ چـ

پیتا (چ چـ) دنڤیسم : چ چـ

چالاکیا (١)

تۆخ بکە، بخوینە، بنڤیسە.

هرچ هرچ هرچ هرچ

چ چ چ چ

چ

چـ چـ چـ چـ

چـ

چا

چە

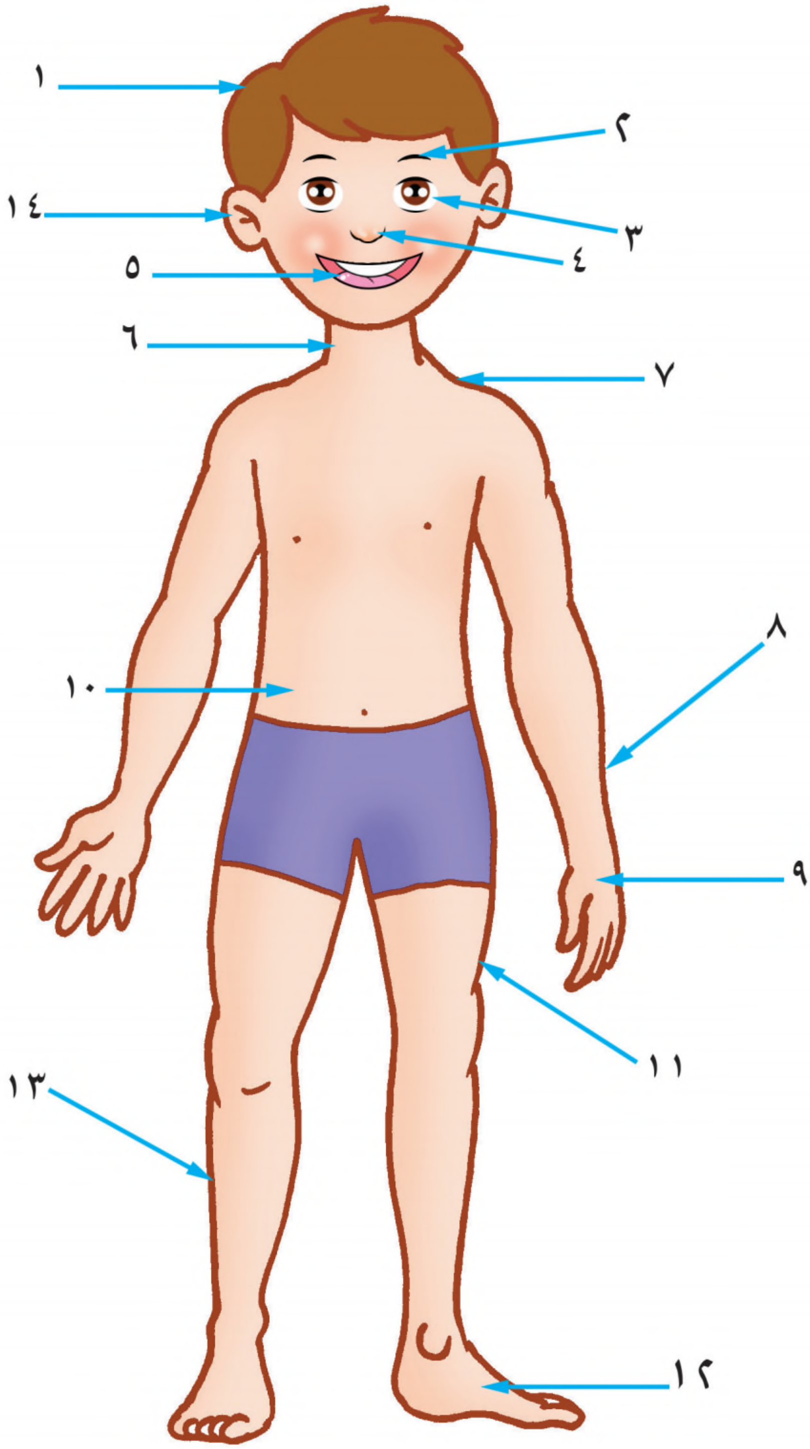
چوار

ئەم بەرەبابێن پاشەڕۆژێنە.

چالاکیا (٢)

ناڤێ ئەندامێن لەشی ل جهێ دروست دانە.

{ مل ، گوهـ ، چاڤ ، بریی ، زک ، باسک ، دەست ، چوک ، پێ ، دفن ، دەڤ ، ڕان ، پرچ ، ستۆ }.

١- ....

٢- ....

٣- ....

٤- ....

٤- ....

٥- ....

٦- ....

٧- ....

٨- ....

٩- ....

١٠- ....

١١- ....

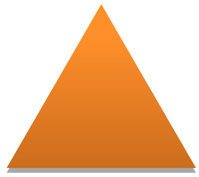
١٢- ....

١٣- ....

١٤- ....

چالاکیا (٣)

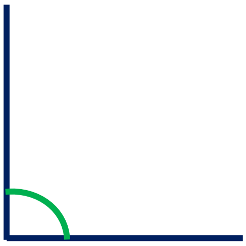
شێوەیان بنیاسە.

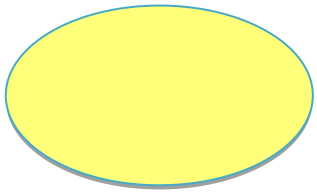
سێ گۆشە

ستێر

گۆشە

هێلکەیی

خاڵ

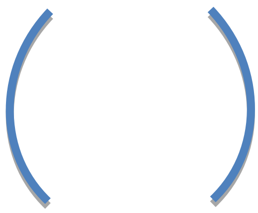
ڕاستەهێل

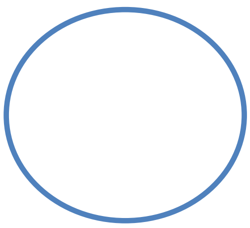
چوارگۆشە

لاکێشە

کڤانە

بازنە

چەمیایی

چالاكيا (٦)

بخوينه.

چـەتـۆ

چەتۆ كورەكێ چەلەنگە، دگەل بابێ خۆ لناڤ چەمى كاردكەت، چەق و چيلكێن داران كۆم دكەت، چەمى ئاڤددەت، گياى ددەتە چێلێ، حەز ژ خواندنا چيرۆكان و چاندنا گولان و گەڕيانا لناڤ چياو و چيمەنان دكەت.

بەرسڤان ڤان پرسياران بدە:

١- چەتۆ ل كيڤە كاردكەت ؟
٢- چەتۆ چ ددەتە چێلێ ؟
٣- كى حەز ژ چاندنا گولان دكەت ؟

چالاکییا (٥)

بنڤیسە.

چەتۆ دگەل بابێ خۆ لناڤ چەمی کاردکەت.

چەتۆ چەمی ئاڤددەت.

چەتۆ گیای ددەتە چێلێ.

باغچێ مە

ڕۆژباش هەڤاڵ
ژیان باش پەری
دا بچینە باغچێ قوتابخانێ.
باغچێ قوتابخانێ یێ پاقژ نینە.
باشە! دێ پاقژ کەین و گولا چینین.
پەری، گازی هەڤالی و نێرگزێ بکە دا هاریکاریا مە بکەن.
دا ئەم هەمی پێکڤە باغچەی پاقژ بکەین و گولان بچینین.
کوردستان

وانەیا ٣٣

خەون

شەڤێ بەری نڤستنێ، دارای ددانێت خۆ شویشتن
هێدی چوو ناڤ نڤینێت خۆ.
بەرەف خەونێن خۆش خۆش چوو.
بهار هات و گیا شینبوو.
دارای و پەریێ گول چاند بوون.
گول شینبوون پشکۆژ ڤەبوون.
هەر گولەکێ رەنگێ پیتەکێ گرتبوو.
دەمێ ب رێز دبوون، لێک ددان دگوتن (بژی
کوردستان).
سپێدێ دارای خەونا خۆ یا خۆش بۆ دایبابێن
خۆ ڤەگێرا.

ئیسماعیل موحەمەد زینوێی

دانوستاندن:

١- دارای بەری نڤستنێ چ دکر؟

٢- د خەونا خۆدا چ ل سەر گولا نڤیسی بوو؟

٣- سپێدێ دارای خەونا خۆ یا خوش بۆ کێ ڤەگێڕا؟

چالاکییا (١)

هەر قوتابییەک خەونەکا خۆیا خۆش ڤەگێڕیت.

چالاکییا (٢)

بنڤیسە.

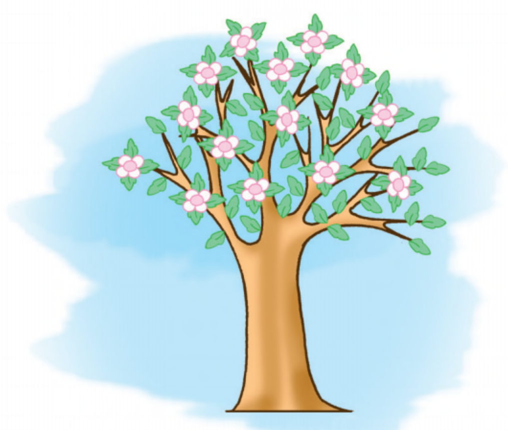
دارای ددانێت خۆ شویشتن.

دارا و پەریێ گول چاندن.

وانەیا ٣٤

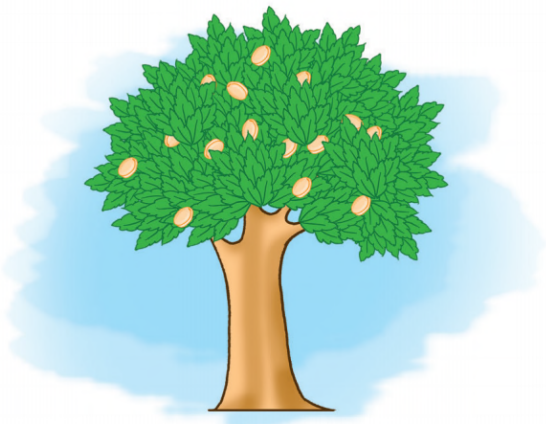
وەرز

سالٚ چوار وەرزێن جوانن (بهـار ، هاڤین ، پاییز ، زڤستان)

مەهێن بـهـارێ :

نەورۆز، نیسان ، گولاٚن

مەهێن هاڤینێ :

خزیران، تیرمەهـ، تەباخ

مەهێن پاییزێ:

ئیلۆن ، چریا ئێکێ ، چریا دووێ

مەهێن زڤستانێ :

کانوونا ئێکێ، کانوونا دووێ، شوات

چالاكیا (١)

بخوینه.

سالٚ....

سالٚ چوار وەرزیێن....

سالٚ چوار وەرزیێن جوانن....

سالٚ چوار وەرزیێن جوانن: بەهار ، هاڤین ، پایز ، زڤستان

چالاكیا (٢)

ژێكڤەكە.

گەلاٚویێژ ←

سەرماوەز ←

ڕێبەندان ←

چالاکیا (٣)

١- ناڤێ مەهێن بەهارێ بێژە، بنڤیسە.

٢- ناڤێ مەهێن هاڤینێ بێژە، بنڤیسە.

٣- ناڤێ مەهێن پاییزێ بێژە، بنڤیسە.

٤- ناڤێ مەهێن زڤستانێ بێژە، بنڤیسە.

چالاکیا (٤)

ئەڤان ڤالاهییان پڕبکە، بخوینە.

١- ترێ ل وەرزێ .... دگەهیت.

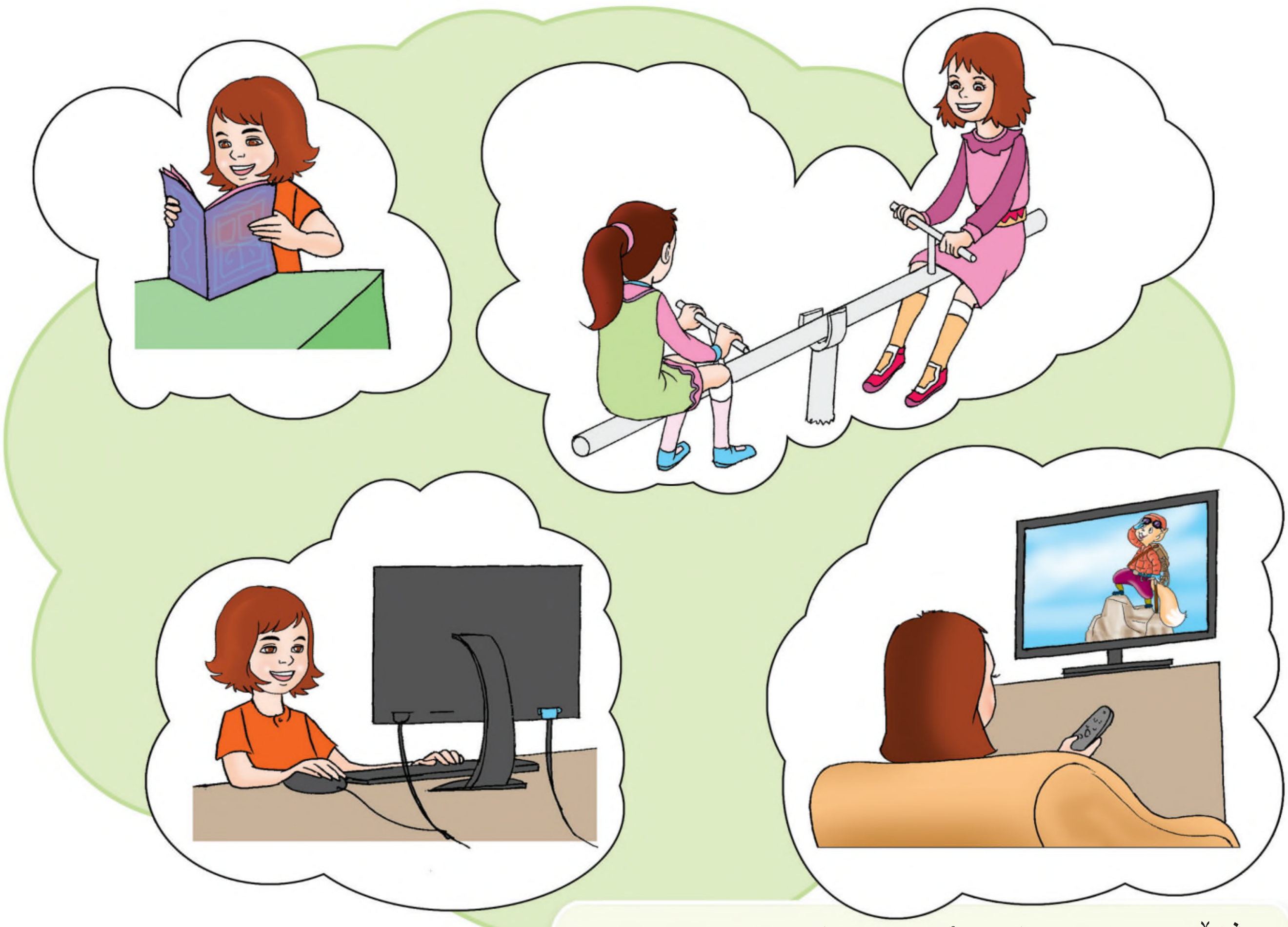
٢- هنار ل وەرزێ .... دگەهیت.

٣- گول و گیا ل وەرزێ .... زۆر دبن.

٤- بەفر ل وەرزێ .... دباریت.

وانەیا ٣٥

بێهـن ڤەدانا هاڤینێ

هەڤاڵان هوین دزانن ئەز چەوان دێ بێهـن ڤەدانا هاڤینێ بۆرینم، پشتی ب سەرکەفتنا خۆ دلخۆش دبم، دێ دەمێن من ب ڤی شێوەی بن:

دگەل هەڤاڵان یاریان بکەم

گۆڤارێن زارۆکان بخوینم.

تەماشەی بەرنامێ زارۆکان بکەم.

پشکداریێ دخولێن هاڤینێدا بکەم.

ئـها ب ڤی شێوەی دێ بێهـن ڤەدانا هاڤینێ بۆرینم.

چالاکیا (١)

دانوستاندن.

١- حەز ژ چ بەرنامێ زارۆکان دکەی؟

٢- حەز ژ چ یاریەکێ دکەی؟

٣- تە پشکداری د خۆلەکا هاڤینێدا کرییە؟

٤- مفایێ کۆمپیوتەرێ چییە؟

٥- تو چیرۆکێن زارۆکان دخوینی؟

چالاکیا (٢)

بخوینە.

ئەز....

ئەز تەماشەی....

ئەز تەماشەی بەرنامێ....

ئەز تەماشەی بەرنامێ زاڕۆکان....

ئەز تەماشەی بەرنامێ زاڕۆکان دکەم.

چالاكييا (٣)

ژێكڤەكە.

بێهن ڤەدان		
هاڤین		
گۆڤار		

چالاكييا (٤)

بنڤیسە.

١- ئەز دگەل هەڤالێن خۆ يارييان دكەم.

٢- ئەز پشكدارييێ د خولا هاڤینێدا دكەم.

چالاكيیا (٥)

بخوينه، ب هاريكاريا مامۆستايێ خۆ تەمام بكە، بنڤيسه.

١- پاقژى و بژوينيا باژێرێ خۆ د ....

٢- رێزێ ل ياسايێ ....

٣- ئەز زارۆكم من ماف ....

٤- ل سەر ديوارێ پۆلا خۆ نا ....

٥- هاريكاريیا مرۆڤێ پير د ....

٦- پەرتووكێن خۆ جوان ....

٧- ئەز درەوان ....

٨- شەڤێ .... دنقم، سپێدێ .... ژ خەو ڕادبم.

٩- گلێشى نا .... سەر ئەردى.

١٠- مرۆڤێ ڕاستيبێژ يێ ....

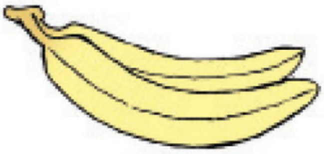
ئەلفوبێا کوردی

ئامەد

د

دار

ر

مۆز

ز

کەو

و

جەڕ

ڕ

هێرۆ

ۆ

مازی

ی

کیـسەلە

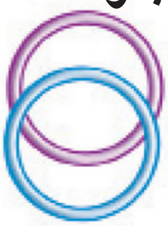
یـ

ئـالا

ئـ

نان

ن

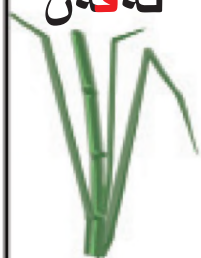
بازنـک

نـ

ڕۆژ

ژ

چاڤ

ڤ

لەڤەن

ڤـ

رێ

ێ

شێر

ێـ

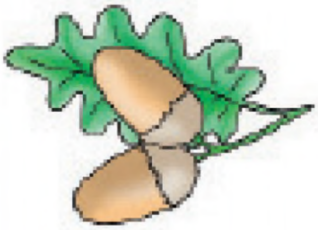

ڕێڤاس ئەفسەر

س ـسـ

بەڕوو

وو

دم مۆز

م ـمـ

مات تری

ت تـ

بووک کوتر

ک کـ

تیمساح حەلیک

ح حـ

ئاش شیر

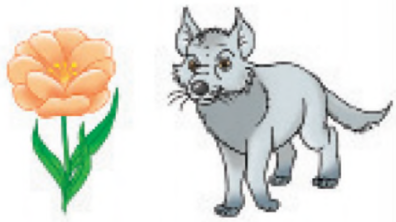
ش شـ

کۆپ لەمپە

پ پـ

گورگ گول

گ گـ

کەف فڕۆکە

ف فـ

قەل بلبل

ل لـ

نەعناع عود

ع عـ

دەهۆڵ پڵنگ

ڵ ـڵ

دەرگەهـ

ـه

بەق قاز

ق قـ

بەرخ خورمە

خ خـ

تاج جانتە

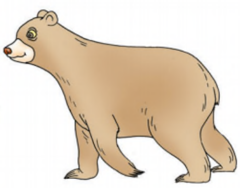
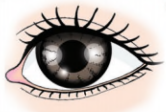

ج جـ

باغ غاز

غ غـ

هرچ چاڤ

چ چـ

فەرهەنگۆک

هاڤی: (ژ): نامۆ (ن)، نامۆک (گ)، غەریب (خ).
ئامەد: (ژ): باژێرەکە ل باکوورێ کوردستانێ (دیاربەکر).
کولند: (ژ): کودی (ن)، کولەکە (ن)، کویلەکە (خ – ن)، کولەکی (گ).
دم: (ژ): نکل (ژ)، دەنووک (خ – ن)، دەنتوک (گ).
دمدم: کەڤنە کەلهەکە ل ڕۆژ هەلاتا کوردستانێ.
بەفر: (ژ): بەرف (ژ)، بەفر (ن)، بەور (ن)، وەفر – وەروە (گ)، وەرف – وەفر (خ).
بەق: (ژ): بۆق – قورباقە – قروان – قوڕاویلکە (ن)، قرواقی (گ).
جادە: (ژ) شەقام – جادە (ن)، جەعدە (خ)، جادە (گ).
کولاڤ: (ژ) کوم (ژ)، کلاو – تەقلە – تەقیلە (ن)، تەقیلێ (گ)، کلاو (خ).
قوڕاد: (ژ): کەوەر (ن)، کەوەر (گ)، (کەڕاد) (خ).
دەو: (ژ): دۆ (ن – گ)، دو (خ).
جەڕ: (ژ): جەرە – گۆزە (ن)، گۆزەڵێ (گ)، شەربە (خ).
هێرۆ: (ژ): هێرۆ (ن – خ)، هەرمەڵێ (گ).
تری: (ژ): (ن)، هەنگور (گ – ن)، هەنگوری (گ)، عەینگویر (خ).
خۆخ: (ژ): خۆخ (ن)، هەشتالۆک (گ).
کیسەلە: (ژ): کوسلە – کویسەلە: (ژ): کیسەڵ (ن – گ)، کیسەڵێ (گ)، کیسەل (خ).
رووبار: (ژ): چەم: (ژ): رووبار (ن – گ)، چەم (ن – خ)، دەرە (گ).
گۆڤەند: (ژ): داوەت – شەهیان (ژ)، شایی – زەماوەند (ن)، زەماوەنژە (گ).
شە: (ژ): شە – شانە (ن)، شانێ (خ).
دفن: (ژ): پۆز – کەپ – کەپی (ژ)، کەپوو – لۆت – قەپۆز (ن)، لۆت (گ)، لویت (خ).
هەژیر: (ژ): هژیر (ژ)، هەنجیر (ن – گ – خ).
مێویژ: (ژ): مێووژ (ن)، مەویژ (خ)، هەچکوچی – ئەچکوچی (گ).
گویز: (ژ): گووز (ژ)، گوێز (ن)، گردەکان (گ)، وەزی (گ).
چاڤ : (ژ): چاو (ن)، چەم (گ)، چەو (خ).
دەڤ : (ژ): دەم (ن – گ – خ)، دەو (ن – خ)، زار (ن).
لێڤ: (ژ): لێو (ن – خ)، لچ (گ).
ڕێ: (ژ): ڕێـ (ژ)، ڕێگا – ڕێ (ن)، ڕێچـ (ژ).
چێل: (ژ): مانگا – چێل (ن)، مانگاوە (گ)، مانگا (خ).
حەفتیار: (ژ): کەمتیار (ن – گ)، کەمتیار (ن – خ).
عەور: (ژ): ئەور (ژ)، هەور (ن)، هورگە (گ)، هەور (خ).

کەڤوک: (ژ): کوتر (ژ)، کۆتر (ن)، کەمۆتر (خ)، کەواتری (گ).

بەلاتینک: (ژ): پەپوولە (ن – گ)، پەپویلە (خ).

ئاسک: (ژ): مامز – غەزال (ژ)، ئاسک (ن – گ – خ).

ڕووڤی: (ژ): ڕێوی (ن)، ڕێوی (خ)، ڕەواف – ڕەوافیٚ (گ).

سێڤ: (ژ): سێو (ن)، سێڤ (خ)، ساوٚی (گ).

کەلەمی: (ژ): کەلەم (ژ – ن)، کەلەرم (ن – گ)، لەهانە (خ).

خەتیرە: (ژ): مەشخەڵ (ن)، شوڵەچراو (گ).

ئەلهۆ: (ژ): هەڵۆ (ن – گ – خ)، سەقەر (خ).

هێک: (ژ): هێلکە (ن – خ)، هێلە – هیلەگ (گ)، خایە (خ).

دۆشاڤ: (ژ): دۆشاو (ن – خ)، دۆشاو (گ).

لاندک: (ژ): دەرگووش (ژ)، لانک – بێشکە (ن).

تبل: (ژ): تل – تلی (ژ)، پەنجە – ئەنگوست (ن)، ئەنگوشت – قامک (خ).

لۆلاڤ: (ژ): بەفر و ئاڤا تێکەل. یا سروشتی.

شلۆڤە: (ژ): بەفر و بارانا تێکەل.

زارۆک : (ژ): زارۆ – بچووک (ژ)، مناڵ – مندا□ل (ن).

شـەڤ: (ژ): شەو (ن)، شەویٚ (گ).

عەبدال: (ژ): پۆڕانێر.

عێل: (ژ): ئێل – عەشیرەت (ژ)، ئێل (گ)، خێل (ن – گ)، ئیل (خ).

عەگید: (ژ): مێرخاس.

گوپاڵ: (ژ): گۆپاڵ – گاڵۆک (ن)، گۆچان (ن – گ)، گوچان (خ).

هرمیک : (ژ): هەرمیٚ (ن)، مروە (گ)، عەرمووت (خ).

بـەه : (ژ): بیهـ (ژ)، بیٚ – بەهیٚ (ن)، بەی (گ)، بەهیە (خ).

کەزان: (ژ): کەزوان (ژ)، قەزوان (ن).

خرخاڵ: (ژ): پاوانە (ن)، خرخاڵ (ن – گ – خ).

چۆخ: (ژ): پەستەک (ن – گ – خ).

هەڤجارڕ: (ژ): هنجارڕ (ژ)، هەوجارڕ (ن – گ)، قورەمە – ئاموور (ن)، ئەوجارڕ (خ).
ئامیرەکێ کێلانێ یە ژ داری دهێتە چێکرن.
گێسن: (ژ): گێسن – گاسن (ن)، گاو ئاسن – گاواسن (گ)، گاوەسن (خ).
ئامیرەکێ کێلانێ یە ژ ئاسنی دهێتە چێکرن.
لغاڤ: (ژ): لغاو (ن – گ – خ).
هرچ: (ژ): ورچ – خرس(ن)، هەشە (گ).
چۆک: (ژ): ئەژنۆ (ن)، زەنگوڵ (گ)، زرانی (خ).
کچ: (ژ): دۆت – کەچ – قیز – کیژ (ژ)، کیژ – کەنیشک – کەنی (ن)، دویت (خ).
ئالا: (ژ): ئالا – پەرچەم – بەیداخ (ن).
مەتال: (ژ): مەرتاڵ (ژ)، قەڵغان – مەتاڵ – سپێر (ن).
شوور: (ژ): شیر (ژ – ن)، شمشێر – قەمە (ن)، شمشیر (خ).
خێلی: (ژ): هیزار (ژ)، تارا (ن).
جەنجەر: (ژ): ئامیرەکە دکەڤندا بۆ گێرەکرنێ دهاتە بکارئینان.
مەهـ : (ژ): هەیڤ (ژ)، مانگ (ن – گ – خ)، ماه (ن).
چیا: (ژ): شاخ – کێو – کەژ (ن)، کەش (گ).
رێڤاس: (ژ): رێواس – ریواز (ن)، رێواوی (گ).
گر: (ژ): تەپ (ن – گ – خ)، گرد – تەپۆڵکە (ن).
قامیشلو: باژێرەکە ل رۆژ ئاڤایێ کوردستانێ.
مێردین: باژێرەکە ل باکوورێ کوردستانێ.
سەرحەد: باژێرەکە ل باکوورێ کوردستانێ.
حەمرین: چیایەکە ل باشوورێ کوردستانێ.
عەفرین: باژێرەکە ل رۆژ ئاڤایێ کوردستانێ.
هەکاری: دەڤەرەکە ل باکوورێ کوردستانێ.
سابلاغ: باژێرەکە ل رۆژ هەلاتا کوردستانێ.
بۆتان: دەڤەرەکە ل باکوورێ کوردستانێ.
نەغەدە: باژێرەکە ل رۆژ هەلاتا کوردستانێ.
گارە: چیایەکە ل باشوورێ کوردستانێ.

ژ: کرمانجی ژووری
ن: کرمانجیا ناڤەراست
خ: کرمانجی خوارێ
گ: گۆران

ناڤەرۆک